

ESIKOULUN OPETUSSUUNNITELMA KRISTIINANKAUPUNKI

Päivitetty 2025 - Kristiinankaupunki

Hyväksytty suomenkielisessä lautakunnassa 26.8.2025 §78

Hyväksytty ruotsinkielisessä lautakunnassa 28.8.2025 §64

Sisällysluettelo

1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma	3
1.1 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet	3
1.2 Paikallinen opetussuunnitelma ja sen kehittäminen	3
1.3 Paikallisen opetussuunnitelman laatiminen ja keskeiset ratkaisut	4
1.4 Tietoa opetussuunnitelmasta	5
2. Esikouluopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet	5
2.1 Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet	5
2.2 Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua	7
2.3 Arvoperusta	8
2.4 Oppimiskäsitys	9
2.5 Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa	10
3. Esiopetuksen toimintakulttuuri	14
3.1 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet	14
3.2 Oppimisympäristöt esiopetuksessa	16
3.3 Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa	17
4. Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet	18
4.1 Monipuoliset työtavat	18
4.2 Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena	19
4.3 Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet	20
4.4 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä	27
5. Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki	27
5.1 Lapsen oikeus oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen	27
5.1.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet	28
5.1.2 Tuen jatkumo varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta perusopetukseen	29
5.2 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot	30
5.3 Lapsikohtaiset tukitoimet ja niiden järjestäminen	32
5.3.1 Lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointi	34
5.3.2 Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma	35
5.3.3 Tukea koskeva päätös	36
5.4 Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen liittyvä yhteistyö	37
5.4.1 Huoltajan ja lapsen kanssa tehtävä yhteistyö	37
5.4.2 Moniammatillinen ja monialainen yhteistyö	37
5.5 Esiopetuksen poikkeava järjestäminen lapsen tuen tarpeesta tai terveydentilasta johtuvasta syystä	38
5.5.1 Pidennetty ja varhennettu oppivelvollisuus	38
5.5.2 Sairaalaopetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu	40
5.5.3 Muut opetuspalvelut	41
5.5.4 Lapsen esiopetuksen järjestäminen poikkeavasti terveydentilasta johtuvasta syystä	41
5.5.5 Perusopetuksen aloituksen myöhentäminen	41
6. Opiskeluhoito	42
7. Liitteet	42

1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

1.1 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet on perusopetuslain mukainen Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaan paikallinen esiopetuksen opetussuunnitelma laaditaan ja esiopetus toteutetaan. Opetussuunnitelman perusteiden laatimista ohjaavat erityisesti perusopetuslaki ja -asetus sekä esiopetuksen tavoitteita määrittävä valtioneuvoston asetus.

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tehtävänä on edistää laadukkaan ja yhtenäisen esiopetuksen yhdenvertaista toteutumista koko maassa. Uudistuksen valmistelun lähtökohtana ovat lasten kasvuympäristön ja esiopetuksen toimintaympäristön muutosten tuomat haasteet tällä hetkellä ja tulevaisuudessa. Perusteita on valmisteltu laajassa yhteistyössä hyödyntäen uusimpien tutkimus- ja kehittämistyön tuloksia.

Opetussuunnitelman perusteet on määräys esiopetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä, huoltajien ja esiopetuksen henkilöstön yhteistyöstä sekä oppilashuollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista. Esiopetus on opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuus, jossa eri osa-alueiden tavoitteet liittyvät yhteen ja muodostavat toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet sisältää esiopetuksen tavoitteita koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä.

Esiopetusta ohjaavista säädöksistä poiketen tässä perusteasiakirjassa käytetään oppilaasta esiopetukseen paremmin soveltuvana sanaa lapsi ja oppimisen ja koulunkäynnin tuesta nimitystä oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki.

1.2 Paikallinen opetussuunnitelma ja sen kehittäminen

Kristiinankaupunkia koskevat paikalliset osiot on merkitty kursivoidulla tekstillä.

Opetuksen järjestäjällä on vastuu paikallisen esiopetuksen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä. Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään esiopetuksen kasvatus- ja opetustyön, oppilashuollon, huoltajien ja esiopetuksen yhteistyön sekä esiopetuksen muun toiminnan järjestämisestä ja toteuttamisesta esiopetuksen kansallisten perusteiden pohjalta.

Opetussuunnitelma laaditaan siten, että se määrittelee, ohjaa ja tukee esiopetuksen järjestämistä kaikissa esiopetuksen yksiköissä tai toimipaikoissa. Opetuksen järjestäjä ottaa huomioon paikalliset erityispiirteet, lasten tarpeet sekä esiopetusta koskevan arviointitiedon ja kehittämistyön tulokset opetussuunnitelmaa laatiessaan.

Perusopetuslain mukaan esikouluopetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta päivittäin sekä saada sellaista ohjausta ja tukea, jota hyvä kehittyminen ja oppiminen edellyttää. Jotta tämä oikeus voitaisiin taata, tulee kaikkien esikoulussa lapsen kanssa työskentelevien noudattaa koulutuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa ja muita työtä koskevia ohjeita. Myös yksilölliset lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyvät suunnitelmat tulee laatia yhteisen opetussuunnitelman pohjalta. Myös lapsen oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen kuuluvaa lapsikohtainen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma laaditaan luvun 5 mukaisesti.

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida antamaansa esiopetusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Arvioinnin tarkoitus on esiopetuksen laadun kehittäminen ja lasten oppimisen edellytysten parantaminen. Paikallisen opetussuunnitelman ja sitä tarkentavan lukuvuosisuunnitelman toteutumisen seuranta ja arviointi on osa arviointitehtävää ja siihen perustuvaa kehittämistä. Opetuksen järjestäjän ja esiopetuksen yksiköiden tai toimipaikkojen tuottaman tiedon lisäksi esiopetuksen arvioinnissa voidaan hyödyntää kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden tuloksia.

Kristiinankaupungin paikallisen opetussuunnitelman on laatinut varhaiskasvatuksen johtaja, päiväkodin johtajat, varhaiskasvatuksen erityisopettajat ja esikoulunopettajat ja se on yhteinen kaikille esikouluyksiköille. Suunnitelma on saatavana suomeksi ja ruotsiksi. Jokaisella yksiköllä on mahdollisuus sopeuttaa opetussuunnitelmansa parhaiten toimintaansa soveltuvaksi ja yksiköt laativat joka vuosi yksityiskohtaisemman lukuvuosisuunnitelman oman toimintansa osalta. Lukuvuosisuunnitelmaa päivitetään ja kehitetään jatkuvien kehityskeskustelujen avulla sekä muissa yhteyksissä yhdessä lasten, huoltajien ja esikoulun henkilöstön kanssa. Arvioinnin ja siinä esiin tulevan palautteen pohjalta käydään läpi esikoulun työtapoja ja opiskeluympäristöä.

Kristiinankaupunki hyödyntää yleisiä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita toimintansa perustana ja paikallisessa osuudessa korostetaan Kristiinankaupungin tavoitteita. Tekstin rakenne noudattaa opetussuunnitelman perusteita. Valmis opetussuunnitelma julkaistaan Kristiinankaupungin verkkosivulla ja se on nähtävänä paperiversiona jokaisessa esikoulussa.

Esikoulun toimintakauden käynnistyessä jokainen esikouluyksikkö tutustuu jokaiselle yksittäiselle varhaiskasvatuksen piirissä olevalle lapselle laadittuun suunnitelmaan.

Muita yhteistyötahoja ovat mm. täydentävä varhaiskasvatus, koulun aamu- ja iltapäivätoiminta, varhaiskasvatus, kirjastot, seurakunta ja paikalliset yhdistykset. Liikuntaneuvoja, kulttuuritoimi. (kulttuuri ja vapaa-aika)

<https://www.kristinestad.fi/koulutus-ja-varhaiskasvatus/paivahoito-ja-varhaiskasvatus/esiopetus/>

1.3 Paikallisen opetussuunnitelman laatiminen ja keskeiset ratkaisut

Tämä opetussuunnitelma toimii Kristiinankaupungin sekä suomen- että ruotsinkielisten esikoulujen opetussuunnitelmana. Esikouluopetus kuuluu Kristiinankaupungissa varhaiskasvatuksen piiriin ja se järjestetään integroidusti päiväkodin yhteydessä tai omissa yksiköissä.

Kristiinankaupunki on kaksikielinen kaupunki, ja haluamme korostaa yhteistyön merkitystä kielirajojen yli, jotta voimme luoda ymmärrystä ja myönteisen asenteen kaksikielisyyttä kohtaan. Tavoitteenamme on antaa lapsille mahdollisuus kehittää keskinäistä kunnioitusta ja avoimuutta kulttuurista moninaisuutta kohtaan.

Kristiinankaupungin varhaiskasvatuksessa kaksikielisyyttä pidetään rikkautena. Kaksikielisyyden edistäminen on osa kaikkea toimintaamme. Teemme aktiivisesti työtä hyvien suhteiden luomiseksi kieliryhmien välille ja myönteisen ilmapiirin rakentamiseksi yhteiskunnassa. Haluamme herättää kiinnostusta kommunikoida toisella kotimaisella kielellä.

Kannustamme lapsia liikkumaan ja luomme oppimisympäristöjä, jotka innostavat fyysiseen aktiivisuuteen. Lapsilla on myös mahdollisuus tutustua terveelliseen ja monipuoliseen ruokavalioon. Cittaslow-konsepti on luonteva osa päiväkodin arkea. Hyödynnämme lähiympäristöä ja korostamme maatalouden ja lähiruuan merkitystä. Lisäksi tuemme lapsia sosiaalisten ja tunne-elämän taitojen kehittämisessä, jotta ryhmässä syntyy turvallisuutta ja hyväksyntää.

Kristiinankaupungissa tarjoamme myös valmistavaa esiopetusta maahanmuuttajataustaisille lapsille.

1.4 Tietoa opetussuunnitelmasta

Esiopetuksen opetussuunnitelma on luettavissa Kristiinankaupungin verkkosivulla varhaiskasvatuksen alla. Vuosittainen lukuvuosisuunnitelma on nähtävänä paperiversiona jokaisessa esikouluryhmässä.

Esikoulunopettaja esittelee suunnitelman syyslukukauden ensimmäisessä vanhempainillassa.

2. Esikouluopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Esiopetus on tärkeä ajanjakso lapsen elämässä. Esiopetus suunnitellaan ja toteutetaan siten, että lapsilla on mahdollisuus innostua, kokeilla ja oppia uutta. Leikkiessään ja toimiessaan erilaisissa oppimisympäristöissä lapset laajentavat osaamistaan eri tiedon- ja taidonaloilla. Esiopetuksessa lapsilla on tilaisuuksia monipuoliseen vuorovaikutukseen ja sosiaalisten taitojensa vahvistamiseen. Tavoitteena on, että lapset oppivat arvostamaan ihmisten yhdenvertaisuutta ja omaa ainutlaatuisuuttaan.

Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Toimintaa suunnitellaan lapsilähtöisesti ja sen tehtävä on vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa ja käsitystä itsestään oppijana. Esiopetusta kehitetään ja järjestetään inklusion periaatteiden mukaisesti. Periaatteisiin kuuluu kaikkia lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys. Inklusiivisuus on käsitteenä laaja ja se tulee nähdä kaikkia lapsia koskevana ja esiopetuksen järjestämiseen liittyvänä periaatteena, arvona ja kokonaisvaltaisena tapana ajatella. Esiopetuksella on suuri merkitys lasten tarpeiden varhaisessa havaitsemisessa, tuen antamisessa ja samalla vaikeuksien ehkäisemisessä. Lapsella on oikeus oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen (luku 5).

2.1 Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet perustuvat Suomen perustuslakiin, perusopetuslakiin ja -asetukseen ja sen nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen, oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Päiväkodissa tai perhepäiväkodissa järjestettävän esiopetuksen osalta sovelletaan lisäksi varhaiskasvatuslakia ja sen nojalla annettua valtioneuvoston asetusta. Jos lapsi osallistuu esiopetuksen lisäksi esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen, ohjaa varhaiskasvatuksen järjestämistä varhaiskasvatuslaki.

Suomen perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Opetuksen järjestämisessä on otettava huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lain säädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut.

Tällaisia ovat muun muassa yhdenvertaisuuslaki, tasa-arvolaki, Euroopan ihmisoikeuksien sopimus ja YK:n lapsen oikeuksien sopimus, YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista, YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista 2007 sekä YK:n kestävä kehityksen tavoitteet. Esiopetukseen sovelletaan myös hallintolakia ja lakia viranomaisen toiminnan julkisuudesta.

Perusopetuslain mukaan esiopetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lain mukaan esikouluopetuksen tehtävänä on osana varhaiskasvatusta parantaa lasten oppimisedellytyksiä. Esikouluopetuksen tulee myös edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta.

Esiopetus kestää yleensä yhden lukuvuoden, ja sitä annetaan vähintään 700 tuntia. Pidennetyn oppivelvollisuuden (voimassa 31.7.2026 saakka) päätöksen saaneiden lasten esiopetuksen toteuttamisen vaihtoehdot kuvataan luvussa 5.5.1 a. Varhennetun oppivelvollisuuden (voimassa 1.8.2026 alkaen) päätöksen saaneiden lasten esiopetuksen toteuttamisen vaihtoehdot kuvataan luvussa 5.5.1 b. Esiopetusta järjestettäessä otetaan huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on oikeus osallistua myös esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen.

Esiopetusta ja täydentävää varhaiskasvatusta järjestetään ja kehitetään inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Kun lapsi tarvitsee kehitykseensä, oppimiseensa ja hyvinvointiinsa tukea esiopetusta täydentävässä varhaiskasvatuksessa noudatetaan varhaiskasvatuksen osalta tällöin varhaiskasvatustakia ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteita.

Esiopetus toteutetaan esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta laaditun paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti. Koko esiopetushenkilöstö on vastuussa siitä, että esiopetusta toteutetaan suunnitelmallisesti. Esiopetuksessa otetaan huomioon lasten kielelliset, kulttuuriset ja katsomukselliset taustat. Lasten mielipiteitä kuunnellaan ja heidän identiteettiänsä kehittymistä tuetaan.

Valmistavan opetuksen piirissä oleville lapsille annetaan 900 tuntia esikouluopetusta.

Esiopetusta koskeva lainsäädäntö korostaa huoltajien osallisuutta. Huoltajilla on oikeus saada tietoa esiopetuksen tavoitteista ja toiminnasta jo ennen esiopetukseen ilmoittautumista sekä lapsensa esiopetuspäivästä esiopetuksen aikana. Huoltajien mielipiteitä ja tietoja kuullaan sekä heidän antamaansa palautetta hyödynnetään esiopetuksen kehittämisessä.

Esiopetus, opetuksessa käytettävät oppimateriaalit ja välineet sekä tarvittava oppilashuolto ovat maksuttomia. Lapsille on tarjottava jokaisena esiopetuspäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria, ja ruokailutilanteen on oltava ohjattu.

Esiopetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Turvallisuus otetaan huomioon oppimisympäristöissä ja kaikessa esiopetuksen toiminnassa. Lasten kokeman turvallisuuden perustana ovat keskinäiseen kunnioitukseen ja huolenpitoon perustuva toimintakulttuuri ja esiopetukseen soveltuvat oppimisympäristöt.

Turvallisuuteen liittyviä tehtäviä käsitellään tarkemmin luvuissa 3 ja 6. Opetuksen järjestämisessä otetaan lisäksi huomioon työsuojeluun liittyvät säännökset, henkilötietoja koskevat säännökset sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä ohjaavat määräykset. Esiopetuksessa käytetään tarvittaessa perusopetuslain mukaisia kasvatustalkkareita ja kurinpidollisia keinoja esiopetukseen soveltuvalla tavalla. Opetuksen järjestäjä huolehtii lain edellyttämän suunnitelman laatimisesta joko erillisenä tai osana paikallista opetussuunnitelmaa.

Huoltajan on huolehdittava siitä, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville lapsille oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna esiopetusta. Esiopetuksen kieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli.

Opetuksen järjestäjän päätöksellä lapsi voi osallistua esiopetukseen perusopetuksen aloittamista edeltävänä vuonna, mikäli lapselle on psykologisten ja tarvittaessa lääketieteellisten selvitysten perusteella tehty päätös perusopetuksen aloituksesta vuotta säädettyä aiemmin. Perusopetuksen aloituksen myöhentämisestä sekä muusta esiopetuksen poikkeavasta järjestämisestä määrätään luvussa 5.5.

2.2 Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua

Helpottaaksemme siirtymistä kouluun haluamme herättää lasten oppimisen ilon ja halun tutkia uusia asioita. Pyrimme säilyttämään heidän uteliaisuutensa ja kehittämään jo opittuja taitoja, samalla kun kannustamme heitä käyttämään kaikkia aistejaan oppimisessa.

On tärkeää, että varhaiskasvatus, siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lasten kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Laadukkaan kokonaisuuden lähtökohtana on, että opettajat sekä muu henkilöstö tuntevat oppimisen polun eri vaiheet, niiden keskeiset tavoitteet, ominaispiirteet ja käytännöt. Lasten kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukemiseksi siirtymävaiheet suunnitellaan ja niitä arvioidaan yhteistyössä luvussa 3.3. Opetus- ja muu henkilöstö tekevät huoltajien kanssa yhteistyötä lasten oppimisen polun kaikissa vaiheissa. Tavoitteena on, että kunkin lapsen oppimisen polku varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen jatkuu joustavasti lapsen tarpeista lähtevänä. Tämän varmistamisessa henkilöstön yhteistyön ja osaamisen suunnitelmallisella johtamisella esiopetuksen toimipaikoissa ja opetuksen järjestäjän tasolla on tärkeä merkitys.

Esiopetuksen erityisenä tavoitteena on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lasten sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla. Esiopetuksessa käytetään varhaiskasvatukseen soveltuvaa pedagogiikkaa ja kunnioitetaan lasten mielenkiinnon kohteita opetuksen järjestämisessä. Leikki eri muodoissaan on vahvasti läsnä esiopetuksen toiminnassa. Huoltajat ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen sekä oppilashuollon järjestämisessä tehdään tarvittaessa yhteistyötä monialaisesti.

Esiopetus on tavoitteellista toimintaa. Opetuksen tavoitteet määrittyvät opetussuunnitelman perusteiden ja niiden pohjalta laaditun paikallisen opetussuunnitelman mukaan. Lasten osaamistasolle ei opetussuunnitelmassa aseteta yhteisiä tavoitteita. Yksilöllisesti pohditut tavoitteet hyödyttävät lasten oppimista, joten opettaja keskustelee kunkin lapsen yksilöllisistä tarpeista, toiveista ja oppimisesta lapsen ja hänen huoltajansa kanssa. Esiopetuksen henkilöstö ottaa nämä tarpeet ja toiveet huomioon opetusta suunniteltaessa sekä oppimisympäristöjen kehittämisessä. Tavoitteellisuuden lisäämiseksi opettaja voi yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa laatia kullekin lapselle oppimissuunnitelman.

Esiopetuksessa seurataan ja tuetaan kunkin lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä sekä hänen tietojensa ja taitojensa kehittymistä. Tavoitteena on samalla pyrkiä ennaltaehkäisemään mahdollisesti ilmeneviä vaikeuksia. Lapsen minäkäsitys vahvistuu arvostavan vuorovaikutuksen, monipuolisten oppimiskokemusten sekä kannustavan palautteen avulla. Esiopetuksen aikana lapset tutustuvat lähiympäristöönsä, sen ihmisiin ja luontoon sekä näiden moninaisuuteen. Leikillä ja mielikuvituksen käytöllä on tärkeä merkitys lasten uusien tietojen ja taitojen opettelun kannalta.

Esiopetus tarjoaa lapsille tilaisuuksia vuorovaikutukseen, ilmaisun eri muotoihin ja uusiin kokemuksiin. Lasten mielenkiinnon kohteisiin tutustutaan yhdessä erilaisissa oppimisympäristöissä. Näin lapsille avautuu mahdollisuuksia ystävyyteen, oppimisen iloon ja uusiin kiinnostuksen kohteisiin.

Kun lapsi on aloittanut esiopetuksessa, lapsi osallistuu kaikkeen toimintaan, ellei kyseessä ole esiopetuksen poikkeava järjestäminen lapsen terveydentilasta johtuvasta syystä (kts. luku 5). Huoltaja, opettaja sekä

esiopetuksen järjestämiseen osallistuva henkilöstö huolehtivat yhteistyössä lasten säännöllisestä osallistumisesta esiopetukseen.

2.3 Arvoperusta

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden arvoperustan yleisperiaatteina ovat lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus hyvinvointiin, huolenpitoon ja suojeluun, lapsen mielipiteen huomioon ottaminen sekä yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen kohtelun vaatimus, inklusiiviset periaatteet ja lapsen syrjintäkielto YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen, perusopetuslain ja YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen mukaisesti.

Kristiinankaupungin perhepäivähoidon, päiväkotien ja esikoulujen ARVOPERUSTA

Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on ja kaikilla lapsilla on oikeus turvalliseen lapsuuteen. Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi omana itsenään sekä ryhmänsä jäsenenä. Lapsella on oikeus ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään. Jokaisella lapsella on oikeus hyvään opetukseen, huolenpitoon ja kannustavaan palautteeseen. Lapsella on oikeus leikkiä ja oikeus yhteisöllisyyteen. Lapsella on oikeus saada monipuolisesti tietoa, käsitellä tunteita ja ristiriitoja sekä kokeilla ja opetella uusia asioita. Kiusaamista, rasismia tai väkivaltaa ei hyväksytä missään muodossa. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on ohjata lapsia terveellisiin elämäntapoihin, kehittää heidän tunteita ja esteettistä ajatteluaan.

Lasten moninaisuutta erilaisuutta sekä erilaisia tapoja toimia ja oppia arvostetaan. Esiopetuksen henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen erilaisiin moninaisiin perheisiin sekä kotien erilaisiin moninaisiin katsomuksiin, uskontoihin, perinteisiin ja kasvatuskäsityksiin on rakentavan vuorovaikutuksen ja opetuksen perusta.

Arvoperusta lasten, henkilöstön ja huoltajien näkökulmasta

Lapset	Henkilöstö	Huoltajat
- Turvallisuuden tunne - Ei roskata - Jälkensä siivoaminen - Kokeilla, miten eri asiat toimivat - Toisten auttaminen - Ei satuteta toisia - Anteeksi pyytäminen - Kirjainten ja numeroiden opettelu - Työrauhan antaminen - Toisten lasten ja opettajan kuunteleminen - Ryhmässä toimiminen - Lupa leikkiä - Oppia odottamaan omaa vuoroaan	- Kaikkien tulee osallistua - Turvallisuuden tunne - Ilmaisukyky - Emotionaaliset taidot - Koulurutiinit - Sukupuolineutraalius - Sosiaalisten taitojen kehittäminen - Joustavuus - Yhdenvertaisuus - Yhteistyö kotien kanssa - Kunnioitus - Kielirajat ylittävä yhteistyö - Työrauha	- Kaikki saavat osallistua - Suomen/ruotsin kielen harjoittelu - Sosiaalisten taitojen harjoittelu - Leikkimään oppiminen ja yhteistyön tekeminen - Keskittyminen - Oma vastuu - Oppia noudattamaan sääntöjä - Kunnioitus ja huomioon ottaminen - Moninaisuuksien huomioiminen, oppilas yksilönä - Kirjainten opettelu ja lukeminen, laskeminen - Itsetunnon lisääminen - Liikkuminen - Koulun alkuun liittyvät valmistelut - Yhteistyö koulun ja huoltajien välillä - Kaverien saaminen koulun aloituksen yhteydessä

2.4 Oppimiskäsitys

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan lapset omaksuvat uusia tietoja ja taitoja vuorovaikutuksessa toisten lasten, opettajien, eri yhteisöjen ja lähiympäristön kanssa. Oppiminen on kokonaisvaltainen tapahtuma, jossa toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset ja ajattelu yhdistyvät. Olennaista oppimisessa on lasten oma toiminta ja luottamus omiin mahdollisuuksiinsa oppijana. Lisäksi lasten tahdolla ja kehittyvällä taidolla toimia yhdessä on merkitystä oppimiselle.

Lapset oppivat esiopetuksessa leikkien, liikkuen, tutkien, erilaisia työtehtäviä tehden, itseään ilmaisten sekä taiteisiin perustuvassa toiminnassa. Myönteiset tunnekokemukset, ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppimisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen aiemmat kokemukset ja hänen osaamisensa. On tärkeää, että uusilla opittavilla tiedoilla ja taidoilla on yhteys lasten arkeen ja kokemusmaailmaan. Esiopetuksen ohjatussa toiminnassa ja leikissä lapset opettelevat toimimaan yhteistyössä muiden kanssa ja asettamaan tavoitteita omalle ja yhteiselle toiminnalle. Lapsia kuunnellaan, kuullaan ja heidän kanssaan keskustellaan sekä ohjataan heitä ottamaan huomioon toiset. Näin lapsille syntyy kokemus ryhmän ja yhteisön jäsenyydestä. Tavoitteena on, että uusien tietojen ja taitojen oppiminen herättää lapsissa halun oppia lisää.

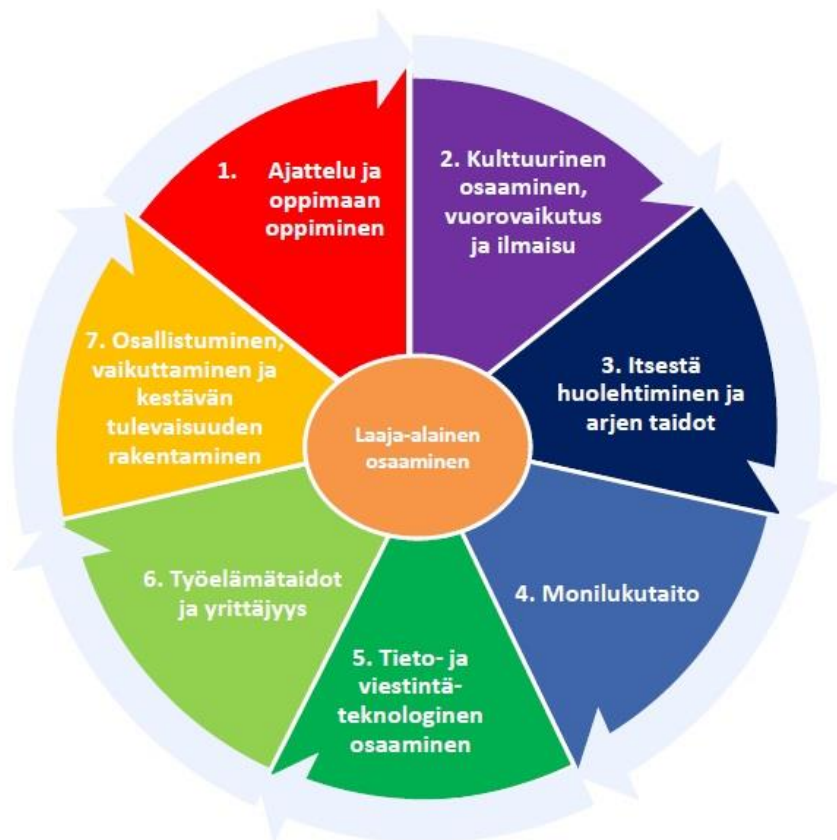
Kristiinankaupungin tavoitteena on hyödyntää sekä sisä- että ulkotiloissa olevia leikkiympäristöjä ja päivittäisessä toiminnassa korostetaan leikin merkitystä.

Oletteko vain leikkineet tänään?

Näin tulee helposti kysyttyä, kun hakee lapsiaan esikoulusta. Silloin on tärkeää muistaa, että leikki on ehdottomasti lapsen tärkein työkalu elämän taitojen oppimisessa. Leikkiin sisältyy kaikkea tätä:

Ilo	Kieli	Viestintä
Ystävyyys	Sukupuolinormit	Tarkkaavaisuus
Suunnittelu	Säännöt ja normit	Huomioon ottaminen
Kehonkuva	Ajatus toiminta	Itsenäisyys
Eläytyminen	Karkeamotoriikka	Irrottautuminen
Yhdenvertaisuus	Konfliktinratkaisu	Havainnointi
Aistihavainnot	Tilakäsitys	Vuorottelu
Joustavuus	Ongelmanratkaisu	Yhteistyökyky
Käsitteenmuodostus	Identiteetti	Luovuus
Hienomotoriikka	Mielikuvitus	Johdonmukaisuus
Keskittyminen	Turvallisuus	Kyky ymmärtää eri asiayhteyksiä

2.5 Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu läpi elämän. Se vahvistuu vähitellen oppimisen polun aikana eri tiedon- ja taidonaloihin liittyvässä opiskelussa sekä arjen toiminnassa ja vuorovaikutuksessa. Laaja-alaisen osaamisen tarve korostuu ympäröivän maailman muuttuessa. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu ja työn teko sekä kansalaisena toimiminen edellyttävät nyt ja tulevaisuudessa laajaalaista, tiedonalarajat ylittävää osaamista.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämisen tehtävä otetaan huomioon kaikessa esiopetuksen toiminnassa: toimintakulttuuria ja oppimisympäristöjä kehitettäessä sekä kasvatus- ja opetustyössä. Tehtävä perustuu valtioneuvoston asetuksen periaatteelle tarkastella opetusta kokonaisuutena. Sen toteutuminen edellyttää suunnitelmallista työskentelyä ja tavoitteiden toteutumisen arviointia sekä esi- ja perusopetuksen yhteistyötä.

Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen edistää lasten kasvua yksilöinä ja yhteisönsä jäseninä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet tukevat heidän valmiuttaan suuntautua elinikäisen oppimisen polulle ja luovat pohjaa kestävän elämäntavan omaksumiselle. Esiopetuksessa painopisteenä ovat kestävän elämäntavan sosiaaliset ja kulttuuriset näkökulmat. Lasten laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen vaikuttaa opeteltavia tietosisältöjä enemmän se, miten esiopetuksessa työskennellään, millaisiksi oppimisympäristöt rakennetaan sekä miten lasten oppimista ja hyvinvointia tuetaan.

Ajattelu ja oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa ja muodostavat perustan muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Tiedon määrä ja sen nopea uudistuminen edellyttävät taitoja uuden omaksumiseen sekä oman oppimisen ohjaamiseen.

Tiedon jäsentäminen ja uuden luominen edellyttävät luovaa ja kriittistä ajattelua. Esiopetuksen tehtävä on rohkaista ja auttaa lapsia kehittämään ajattelun ja oppimisen taitojaan sekä vahvistaa lasten luottamusta omaan osaamiseensa.

Lasten muistin ja mielikuvituksen kehittymistä tuetaan esimerkiksi lorujen, musisoinnin ja draamatoiminnan avulla. Leikin, pelien ja erilaisten ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien käyttö tarjoaa lapsille elämyksiä sekä oivaltamisen ja uuden löytämisen iloa. Monipuolinen liikkuminen ja havaintomotoriset harjoitukset tukevat lasten oppimista. Lapsia kannustetaan kokeilemaan ja opettelemaan myös heille vaativia asioita ja heitä ohjataan kysymään ja kyseenalaistamaan. Heitä rohkaistaan iloitsemaan onnistumisista ja kannustamaan toisia sekä samalla olemaan lannistumatta epäonnistumisista. Toimintaa dokumentoidaan, siitä keskustellaan, ja sen onnistumista pohditaan yhdessä lasten kanssa. Samalla autetaan lapsia havaitsemaan edistymistään ja oppimistaan.

Pyrimme tukemaan osaamista seuraavasti:

- *Kannustamme lapsia*
- *Tärkeintä ei ole onnistua, vaan uskaltaa kokeilla uusia asioita. Haastamalla itseään oppii ja kasvaa.*
- *Sanomme lapsille, mitä he saavat tehdä sen sijaan, että sanoisimme, mitä he eivät saa tehdä (esim. ”kävelemme sisällä, juoksemme ulkona”).*
- *Asetamme avoimia kysymyksiä*
- *Keskitymme kunkin lapsen omaan oppimiseen toisten kanssa vertailun sijaan*

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys yksilön toimintakyvylle ja hyvinvoinnille kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa. Taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä kuuluu hyvään vuorovaikutukseen ja kulttuuriseen osaamiseen. Myönteisten ihmissuhteiden luominen ja ongelmatilanteiden rakentava ratkaiseminen edellyttävät yhteistyötaitoja. Esiopetuksen tehtävä on tarjota lapsille mahdollisuuksia harjoitella vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja turvallisesti vertaisryhmän ja lähiyhteisön aikuisten kanssa. Lasten kielitietoisuuden kehittymistä tuetaan ja heitä rohkaistaan ilmaisemaan itseään eri keinoin.

Lapsia rohkaistaan tutustumaan toisiin ihmisiin ja toimimaan heidän kanssaan. Juhlat, leikit ja yhteistyöhön perustuva toiminta luovat mahdollisuuksia harjoitella käyttäytymistä eri tilanteissa ja erilaisten ihmisten kanssa. Lapsia kohdellaan arvostavasti ja heitä ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin. Lasten kanssa tutustutaan lähiympäristöön ja sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Lapsia ohjataan arvostamaan oman ja toisten perheiden perinteitä ja tapoja.

Pyrimme tukemaan osaamista seuraavilla tavoilla:

- *Esittelemme toisillemme omia kulttuureitamme.*
- *Järjestämme teemapäiviä eri kulttuureihin liittyen.*
- *Tuemme lapsia itsenäisessä ristiriitatilanteiden ratkaisemisessa.*
- *Teemme yhteistyötä eri kokoonpanoilla.*

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Itsestä huolehtiminen, terveyteen ja turvallisuuteen sekä arjen teknologian hallintaan liittyvät taidot ovat tärkeitä kaikille. Kyse on yksilön hyvinvoinnista sekä kestävään elämäntapaan sitoutumisesta.

Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten hyvinvointiin liittyviä taitoja sekä ohjata heitä tekemään kestäväan elämäntavan mukaisia valintoja. Esiopetuksessa tuetaan lasten myönteistä suhtautumista tulevaisuuteen.

Esiopetuksessa lapsia ohjataan edellytystensä mukaan huolehtimaan itsestään, toisista, omista tavaroista ja yhteisestä ympäristöstä. Opetuksessa ja yhteistyössä huoltajien kanssa käsitellään lasten arkielämän rytmiä sekä ruokailun ja levon merkitystä. Erityisesti kiinnitetään huomiota monipuoliseen ja riittävään liikuntaan lasten hyvinvoinnin ja oppimisen edellytyksenä. Lasten kanssa pohditaan heidän hyvää oloaan edistäviä ja haittaavia tekijöitä. Lapsia ohjataan toimimaan turvallisesti lähiliikenteessä. Heitä ohjataan pyytämään ja hakemaan apua tarvittaessa. Lasten kanssa kokeillaan teknologisia ratkaisuja ja harjoitellaan laitteiden ja välineiden turvallista käyttöä.

Pyrimme tukemaan osaamista seuraavilla tavoilla:

- *Kannustamme itsenäisyyteen arkitilanteissa, kuten pukeutumisessa, hygieniasta huolehtimisessa, ruokailutilanteissa.*
- *Ruokailutilanteissa olemme tukena, kannustamme maistamaan.*
- *Omista vaatteista ja tavaroista sekä esikoulun tavaroista huolehtiminen.*
- *Hyödynnämme lähiympäristöämme liikkumisen ilon luomiseksi ja tarjoamme monipuolisia aktiviteetteja vuodenaikojen mahdollisuuksien mukaan.*
- *Harjoittelemme jatkuvasti liikenteessä liikkumista, retket.*

Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten viestien tulkinna ja tuottamisen taitoja. Se liittyy kiinteästi ajattelun ja viestinnän taitoihin ja kykyyn hankkia, muokata, tuottaa, esittää, arvioida ja arvottaa tietoa erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa. Tietoa voidaan tuottaa ja esittää sanallisten, kuvallisten, numeeristen tai muiden symbolijärjestelmien tai näiden yhdistelmien avulla. Monilukutaito sisältää erilaisia lukutaitoja, kuten peruslukutaidon, numeerisen lukutaidon, kuvalukutaidon ja medialukutaidon. Monilukutaitoon liittyy laaja tekstikäsitelmä, jonka mukaan tekstit voivat olla muun muassa kirjoitettuja, puhuttuja, audiovisuaalisia tai digitaalisia. Monilukutaidon eri osa-alueet ovat yksilön, ihmisten keskinäisen vuorovaikutuksen, yhteiskunnan, kansalaisuuden ja työelämän näkökulmasta keskeisiä perustaitoja. Monilukutaidon kehittyminen luo perustaa muulle oppimiselle ja opiskelulle. Monilukutaidon kehittyminen alkaa jo varhaislapsuudessa ja jatkuu koko elämän ajan. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten monilukutaidon kehittymistä yhteistyössä huoltajien kanssa.

Lapsia kannustetaan tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan erilaisia viestejä. Niiden avulla opetellaan ilmaisua ja vuorovaikutusta ja niiden herättämiin ajatuksiin ja tunteisiin eläydytään yhdessä. Lasten kuvalukutaidon, kirjoittamisen, lukemisen ja numeerisen lukutaidon kehittymistä tuetaan. Monilukutaitoisiksi kehittyäkseen lapset tarvitsevat aikuisen mallia sekä rikasta tekstiympäristöä, lasten tuottamaa kulttuuria sekä lapsille soveltuvia kulttuuripalveluja, kuten elokuvia, leikkiloruja ja musiikkia. Lasten osallisuus vahvistuu monilukutaidon kehittymisen myötä. Samalla lasten maailma avautuu, jäsentyä ja saa uusia merkityksiä.

Pyrimme tukemaan osaamista seuraavilla tavoilla:

- *Erilaiset satuhetket (kirjakeskustelut, sadut rekvisiitan kera).*
- *Tekstejä ja kuvia näkyvillä oppimisympäristöissä.*
- *Dramatisointi.*

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen on tärkeä kansalaistaito. Sitä tarvitaan lasten ja perheiden arjessa, ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteiskunnallisessa osallistumisessa. Se on osa monilukutaitoa sekä media- ja opiskelutaitoja, joita tarvitaan opiskelussa ja työelämässä.

Esiopetuksen tehtävä on kotien rinnalla edistää lasten tieto- ja viestintäteknologista osaamista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin, palveluihin ja peleihin. Tieto- ja viestintäteknologian avulla tuetaan lasten vuorovaikutustaitoja, oppimisen taitoja sekä vähitellen kehittyvää kirjoitus- ja lukutaitoa. Mahdollisuudet kokeilla ja tuottaa itse edistävät lasten luovan ajattelun ja yhteistoiminnan taitoja. Lapsia ohjataan omaksumaan turvallisia ja ergonomisia käyttötaitoja.

Pyrimme tukemaan osaamista seuraavilla tavoilla:

- *Annamme lasten tutustua oppimistablettiin.*
- *Käytämme sovelluksia pedagogisessa ja kehittävässä tarkoituksessa.*
- *Annamme lasten käyttää saatavilla olevia sovelluksia.*
- *Lapset saavat dokumentoida oppimistaan digitaalisesti yhdessä pedagogin kanssa.*

Osallistuminen ja vaikuttaminen

Aktiivinen ja vastuullinen osallistuminen ja vaikuttaminen luovat perustaa demokraattiselle ja kestäväälle tulevaisuudelle. Tämä edellyttää yksilöltä taitoa ja halua osallistua yhteisön toimintaan sekä luottamusta omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa. Lasten oikeuksiin kuuluvat kuulluksi tuleminen ja osallisuus omaan elämäänsä vaikuttavissa asioissa. Esiopetuksessa kunnioitetaan näitä demokratian toteutumisen keskeisiä periaatteita. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten vähitellen kehittyvää osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja.

Esiopetuksen toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä lasten, esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien kanssa. Kun lapset ovat mukana vaikuttamassa, he oppivat samalla hahmottamaan yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä. Lasten arvostava kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa toimiminen vahvistavat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Lapsia kannustetaan auttamaan toisia ja pyytämään tarvittaessa apua. Lasten on tärkeä saada kokea ja tietää, että he lapsina ovat oikeutettuja aikuisten apuun ja suojeluun.

Pyrimme tukemaan osaamista seuraavilla tavoilla:

- *Annamme lapsille mahdollisuuden kysyä ja pohtia, otamme selvää asioista yhdessä.*
- *Lapset saavat esittää ideoitaan ja vaikuttaa esikoulun ympäristöön.*
- *Lapsia osallistetaan miettimään, millaista on kestävä elämä.*
- *Demokraattinen ajattelutapa, äänestetään saduista jne.*
- *Jakamalla lapset pienryhmiin kaikille annetaan puheenvuoro.*

Kristiinankaupungin esiopetus pyrkii kannustamaan ja tukemaan lapsia heidän ajattelu- ja oppimiskyvyn kehittämisessä. Haluamme vahvistaa heidän luottamustaan omaan osaamiseensa ja antaa heille

mahdollisuuden kunnioittaa erilaisuutta. Lapset saavat osallistua oppimisympäristöön, jossa huomaavaisuus ja kunnioitus ovat luonnollinen osa arkea.

3. Esiopetuksen toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutuva tapa toimia, joka kehittyy esiopetusyhteisön vuorovaikutuksessa. Opetuksen järjestäjän ja esiopetusta johtavien henkilöiden tehtävänä on luoda edellytykset toimintakulttuurin kehittämiseksi ja arvioinnille esiopetuksen eri toimipaikoissa. Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on inklusiivinen esiopetus, jossa kukin lapsi voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä. Hyvä toimintakulttuuri edistää oppimista ja hyvinvointia esiopetusyhteisössä.

3.1 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, lasten osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja esiopetuksen kokonaisuuden toteuttamisessa. Toimintakulttuuri vaikuttaa aina lapsen kohtaaman esiopetuksen laatuun. Toimintakulttuuriin sisältyvät esiopetuksen kaikki toiminnot, kuten oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen järjestäminen, pedagogiikan arviointi ja oppimisympäristön turvallisuus.

Toimintakulttuuria arvioidaan ja kehitetään siten, että se tukee esiopetuksen tavoitteiden toteutumista. Kehittämisessä otetaan huomioon, että toimintakulttuuriin vaikuttavista seikoista osa on kirjoitettuja ja tiedostettuja, osa tiedostamattomia ja joskus myös tahattomia. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnistetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei. Lasten kanssa työskentelevien aikuisten on tärkeä tiedostaa, että heidän tapansa toimia ja olla vuorovaikutuksessa välittyy mallina lapselle.

Toimintakulttuurin kehittäminen edellyttää toimintatapojen ja pedagogiikan johtamista, henkilöstön ja lasten osallisuuden turvaamista ja sitoutuneisuutta yhteisiin toimintatapoihin. Vastuu kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä ja esiopetusta johtavilla henkilöillä. Toimintakulttuuria kehitetään muun muassa kokeilemalla monipuolisia työtapoja, uusia ratkaisuja oppimisympäristöihin ja oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä sekä kehittämällä ammatillista osaamista yhteistyöverkostoissa. Järjestelmällinen itsearviointi ja jatkuva kehittäminen ovat luonteva osa esiopetuksen arkea.

Kristiinankaupungissa olemme tietoisia toimintakulttuurin merkityksestä ja henkilökunnan vastuusta sen kehittämisessä. Tiedämme, että henkilökunnan suhtautumisella ja toiminnalla on ratkaiseva vaikutus lapsiin. Tavoitteemme on, että jokainen lapsi oppii hyväksymään ja kunnioittamaan itseään, toisia ja ympäristöään. Näemme erilaisuuden vahvuutena ja vaalimme turvallista oppimisympäristöä.

Arviointi tapahtuu jatkuvasti ja luonnollisesti arjessa, sekä yhdessä pedagogien kanssa että leikin ja vuorovaikutuksen kautta muiden lasten kanssa. Erilaisen kielellisen ja kulttuurisen taustan omaaville lapsille tarjotaan mahdollisuus valmentavaan opetukseen esiopetuksen lisäksi. Aikuisen rooli on keskeinen – sekä yhteistyössä kollegoiden kanssa että kohtaamisissa lasten kanssa.

- *Toimintakulttuuri muodostuu sekä tiedostetuista että tiedostamattomista, ja joskus myös tahattomista tekijöistä.*

- *Toimintakulttuuri ilmenee yhteisissä menettelytavoissa ja siinä, miten arvopohja ja opetus kokonaisuudessaan toteutuvat käytännössä. Aikuisten tapa toimia siirtyy lapsille, jotka omaksuvat esikoulun arvot, asenteet ja tavat.*
- *Kaikki esiopetustoiminta suunnitellaan siten, että se tukee kasvu- ja oppimistavoitteita.*
- *Yksi edellytys toimintakulttuurin kehittymiselle on avoin, interaktiivinen(vuorovaikutteinen) keskustelu, johon kaikki osallistuvat ja jossa arvostetaan toisia ja luodaan luottamusta toisiin.*

Kaikille yhteinen esiopetus

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on kaikille yhteinen esiopetus. Esiopetuksen toimintakulttuuria kehitetään ja järjestetään inklusion periaatteiden mukaisesti, ja se liittyy kokonaisvaltaisesti pedagogisen toiminnan toteuttamiseen. Inklusiivinen toimintakulttuuri edistää lasten osallisuutta ja oppimista ja vastaa kaikkien lasten erilaisiin tarpeisiin. Jokaisella lapsella on oikeus kuulua ryhmään, osallistua yhteiseen toimintaan sekä kasvaa omaan potentiaaliinsa vahvuuksien ja myönteisten oppimiskokemusten avulla yhdessä vertaistensa kanssa. Jokaiselle lapselle suunnitellaan sopivia oppimisen haasteita sekä turvataan tarvittava oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki ja oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt. Opetusjärjestelyissä huomioidaan saavutettavuus ja esteettömyys. On tärkeää, että lapset saavat kokemuksia siitä, että heistä ollaan kiinnostuneita, heitä arvostetaan ja heidän mielipiteillään ja toiminnallaan on merkitystä.

Toimintakulttuuri tukee kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta, avointa vuorovaikutusta sekä yhteisöllisten toimintatapojen kehittymistä. Esiopetuksen toiminnassa näkyvät lapsiryhmässä edustettuna olevat kielet ja kulttuurit sekä uskonnot ja katsomukset. Kielitietoisessa esiopetuksessa lapsia rohkaistaan vuorovaikutukseen ja toimimaan osana vertaisryhmää. Heitä ohjataan ottamaan muut huomioon sekä kunnioittamaan toisten yksilöllisyyttä. Näin luodaan perustaa moninaisessa yhteiskunnassa toimimiselle.

Oppimisen ja oivalluksen ilo

Esiopetuksen toimintakulttuuri edistää kaikkien esiopetusyhteisössä toimivien oppimista. Esiopetusyhteisö kannustaa kokeilemaan, yrittämään ja erehtymään sekä havaitsemaan asioiden positiivisia puolia. Onnistumisista ja oivalluksista iloitaan yhdessä. Erilaiset tapahtumat, retket ja juhlat värittävät esiopetuksen kulttuurista vuodenkiertoa. Esiopetus toteutetaan siten, että lasten leikille, aloitteille ja kokeiluille on sijaa. Lapsia rohkaistaan ilmaisemaan itseään, harjoittelemaan ja opettelemaan erilaisia taitoja, tietoja ja työtapoja omaan tahtiinsa. Leikillä on tärkeä merkitys muun muassa lasten kielen kehityksessä, uusien taitojen oppimisessa, tunteiden käsittelyssä ja kulttuuri-identiteetin muodostumisessa. Esiopetuksessa lapsilla on mahdollisuus leikkiä omaehtoisesti sekä opetella uusia leikkejä ja pelejä. Leikkiä eri muodoissaan hyödynnetään opetuksessa monipuolisesti.

Lapsi osallisena ja oman elämänsä toimijana

Toimintakulttuuri tukee yhteistyötä, yhteistä vastuunottoa ja osallisuutta. Henkilöstön tehtävä on varmistaa, että kaikki lapset saavat ilmaista näkemyksiään ja mielipiteitään ja että lasten ideoita ja aloitteita otetaan huomioon toiminnassa. He saavat kokemuksia esiopetusryhmää koskevasta päätöksenteosta ja erilaisista työtehtävistä. Lasten tekemiä päätöksiä ja toimintaa arvioidaan yhdessä ja samalla lapsia ohjataan vähitellen kantamaan yhdessä vastuuta. Näin lapsille syntyy kokemuksia osallisuudesta ja toimijuudesta.

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Toimintakulttuuri tukee avointa vuorovaikutusta lasten kesken, lasten ja henkilöstön välillä sekä aikuisten keskuudessa. Keskinäinen kunnioitus, huolenpito ja välittämisen asenne toisia ja ympäristöä kohtaan näkyvät toiminnassa. Lapsia rohkaistaan ja ohjataan tunnistamaan, ilmaisemaan ja säätämään erilaisia tunteita. Lapsia ohjataan toimimaan toiset huomioon ottaen erilaisissa ristiriitatilanteissa. Esiopetuksessa kiinnitetään huomiota terveisiin elämäntapoihin. Lasten kanssa liikutaan monipuolisesti sekä sisällä että ulkona ja heitä ohjataan välttämään yhtäjaksoista istumista sekä vaihtamaan työskentelyasentoja. Esiopetuspäivään kuuluu myös mahdollisuus rauhoittumiselle. Lapsia ohjataan toimimaan turvallisesti oppimisympäristöissä. Turvallisen arjen käytännöissä noudatetaan luvussa 6 kuvattuja turvallisuuteen liittyviä oppilashuollon periaatteita sekä suunnitelmia.

3.2 Oppimisympäristöt esiopetuksessa

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan esiopetuksessa tiloja, paikkoja, välineitä, yhteisöjä ja käytäntöjä, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monitahoisia ja joustavia kokonaisuuksia. Ne tarjoavat mahdollisuuksia leikkiin, luoviin ratkaisuihin ja asioiden monipuoliseen tarkasteluun lapsia motivoivia ja toiminnallisia työtapoja käyttäen.

Kehittämistä ohjaavat näissä perusteissa määritellyt arvoperusta, oppimiskäsitys sekä toimintakulttuurin kehittämiselle asetetut tavoitteet. Lisäksi otetaan huomioon lasten osaaminen, heidän kiinnostuksen kohteensa ja yksilölliset tarpeensa. Oppimisympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä. Ne tarjoavat myös mahdollisuuksia leikkiä ja työskennellä rauhassa ja kiireettömässä ilmapiirissä. Oppimisympäristöissä kiinnitetään huomiota ergonomiaan, ekologisuuteen, esteettisyyteen, esteettömyyteen ja sekä tilojen valaistukseen, sisäilman laatuun, siisteyteen ja viihtyisyyteen.

Monipuoliset oppimisympäristöt tukevat lasten aktiivisuutta, terveen itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehittymistä sekä oppimaan oppimisen taitoja ja tasa-arvoa. Lapset osallistuvat oppimisympäristöjen rakentamiseen. Heidän ideansa ja tuotoksensa näkyvät oppimisympäristöissä. Tämä tukee lasten osallisuutta ja antaa heille onnistumisen kokemuksia sekä vahvistaa vuorovaikutusta vertaisryhmän kanssa inklusiivisten periaatteiden mukaisesti.

Oppimisympäristöinä käytetään ulko- ja sisätiloja, lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä. Esiopetuksessa käytetään ja sovelletaan myös tieto- ja viestintäteknologiaa tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi hyödynnetään eri yhteistyökumppaneiden, kuten kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntatoimen tarjoamia mahdollisuuksia.

Lasten omia leikkikaluja, tieto- ja viestintäteknologisia laitteita ja muita välineitä voidaan käyttää huoltajien kanssa sovitulla tavalla. Tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat lapsille kokonaisvaltaisen oppimaiseman ja kannustavat aktiiviseen, yhteisölliseen ja itsenäiseen oppimiseen.

- *Kokonaisvaltaisesta oppimismaisemasta muodostuvien oppimisympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä ja niiden tulee olla ergonomisesti, ekologisesti ja esteettisesti tarkoituksenmukaisia. Niiden tulee muodostaa monipuolisia ja joustavia kokonaisuuksia ja kannustaa aktiiviseen, yhteisölliseen ja itsenäiseen ajatteluun. Oppimisympäristöiden suhteen tulee huomioida myös rauhallisuus. Esiopetuksessa lasten täytyy saada olla lapsia.*
- *Oppimisympäristöinä käytetään sisä- ja ulkotiloja, lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä. Oppimisympäristöissä tulee olla materiaalia, audiovisuaalisia apuvälineitä ja laitteita, jotka soveltuvat leikkimiseen ja oppimiseen. Lasten ideat ja tuotokset tulee näkyä oppimisympäristöissä.*

Heidän mahdollisuutensa vaikuttaa ja kehittää oppimisympäristöään tulee olla luonnollinen osa esikoulun arkea. Tällä tavalla lapset tuntevat itsensä merkityksellisiksi ja osallisiksi.

- *Tieto- ja viestintäteknologiaa tulee soveltaa tarkoituksenmukaisella tavalla. On myös tärkeää hyödyntää eri yhteistyökumppaneiden, kuten kulttuuri-, liikunta- ja kirjastotoimen, tarjoamia mahdollisuuksia.*
- *Oppimisympäristöt rakennetaan lasten ideoiden pohjalta.*

3.3 Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa

Yhteistyön tavoitteina on, että esiopetus, muu varhaiskasvatus ja perusopetus muodostavat johdonmukaisen, lapsen kasvua ja oppimista tukevan jatkumon. Yhteistyöllä varmistetaan esiopetuksen laatua sekä vahvistetaan lasten ja huoltajien osallisuutta. Yhteistyön tulee olla suunnitelmallista. Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan yhdessä opetuksen järjestäjän johdolla.

Yhteistyö esiopetuksessa

Oppimisen polun eri vaiheiden tavoitteiden ja käytäntöjen tunteminen on laadukkaan opetuksen perusta. Lasten oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukemiseksi tulee opetuksen ja tuen käytäntöjen olla yhdenmukaisia. Esiopetuksen henkilöstö tekee yhteistyötä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteiden henkilöstön kanssa lasten hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Lasten oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen sekä esiopetuksen opiskeluhoitojen käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään monialaisessa yhteistyössä. Esiopetuksen henkilöstön yhteistyöllä lähiympäristön toimijoiden kanssa edistetään oppimisympäristöjen monipuolisuutta.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Vastuu huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen sekä osapuolten tasa-arvoinen vuorovaikutus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyö edellyttää esiopetuksen henkilöstön aloitteellisuutta sekä henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus, yksilölliset tarpeet ja huoltajuuteen liittyvät kysymykset. Yhteistyössä hyödynnetään eri viestintävälineitä ja käytetään tarpeen mukaan tulkkia tai kieliaavustajaa. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö tarjoaa myös mahdollisuuksia huoltajien väliselle keskustelulle. Huoltajien kokemukset lastensa aiemmasta kasvu- ja oppimisympäristöistä, kehityksestä, oppimisesta ja mielenkiinnon kohteista otetaan esiopetuksessa huomioon. Opettaja keskustelee kunkin lapsen huoltajan kanssa perheen ja esiopetuksen arvoista, kasvatuskäytännöistä ja tavoitteista. Lasten ja huoltajien näkemyksiä otetaan huomioon opetuksen toteuttamisessa ja mahdollisen lapsikohtaisen oppimissuunnitelman laatimisessa. Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua ja osallistua lapsensa esiopetuspäivään. Keskustelulle huoltajien kanssa varataan riittävästi aikaa. Huoltajien kieli ja kulttuuritietoutta sekä muuta asiantuntemusta voidaan hyödyntää esiopetuksen toteuttamisessa. Huoltajien kanssa keskustellaan lasten kehityksen ja oppimisen etenemisestä. Erityisen tärkeää yhteistyö huoltajien kanssa on lasten oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Huoltajien tulee saada tietoa kuljetuksista ja opiskeluhoitoista esiopetuksen aikana sekä lapsille esiopetuksen lisäksi tarjolla olevista muista varhaiskasvatuspalveluista. Huoltajien ja lasten palaute otetaan huomioon opetusta, tuen muotoja ja toimintakulttuuria kehitettäessä.

Yhteistyö siirtymävaiheissa

Siirtyminen kotoa tai aiemmasta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kouluun ovat lapsille tärkeitä elämänvaiheita. Onnistunut siirtyminen edistää lasten turvallisuuden tunnetta ja hyvinvointia sekä heidän kehitys- ja oppimisedellytyksiään. Siirtymävaiheiden käytäntöjen tulee olla suunnitelmallisia. On

tärkeää, että paikallisissa varhaiskasvatusta ja perusopetusta koskevissa suunnitelmissa on yhtenäinen linja siirtymävaiheisiin liittyvistä käytännöistä. Käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään henkilöstön yhteistyössä. Huoltajilta saatu palaute otetaan kehittämisessä huomioon. Opetuksen järjestäjä luo yhteistyön ja tiedon siirron käytänteet, joiden avulla lasten siirtyminen kotoa tai aiemmasta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja sieltä perusopetukseen tapahtuu mahdollisimman joustavasti lasten kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevalla tavalla. Tavoitteena on, että opetuksen, oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen sekä opiskeluhuollon järjestämisen kannalta keskeinen tieto siirtyy lapsen siirtyessä toimipaikasta toiseen tai koulutusasteelta toiselle. Tiedon siirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä. Esiopetuksen tai perusopetuksen siirtymävaiheissa ja erityisesti poikkeavasta aloittamisajankohdasta päätettäessä hyödynnetään aikaisempien ja tulevien opettajien asiantuntemusta lapsen kehityksen ja oppimisen etenemisestä ja tukemisesta. Lapsen ja huoltajan kanssa keskustellaan esiopetukseen ja kouluun siirryttäessä alkavan opetuksen tavoitteista, tehtävästä sekä toimintatavoista. Tavoitteena on, että lapset ja huoltajat tutustuvat esi- ja alkuopetuksen oppimisympäristöihin, toimintaan ja henkilöstöön jo ennen opetuksen alkua. Perusopetukseen siirtyville lapsille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa perusopetuksen aamu ja iltapäivätoiminnasta.

Kristiinankaupungissa pyrimme tekemään lapsen oppimispolusta mahdollisimman yhtenäisen. Huoltajan suostumuksella esiopetuksen henkilökunta voi tutustua lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan ennen esiopetuksen alkamista. Keväällä järjestetään siirtopalaveri varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa, ja yhteistyö lapsen ja huoltajien kanssa alkaa jo silloin. Kevään aikana lapsi ja huoltajat saavat myös tutustua tulevaan esiopetuspaikkaan.

Syyslukukauden puolivälissä laaditaan jokaiselle lapselle yksilöllinen oppimissuunnitelma. Suunnitelmaa käytetään tukena kehityskeskusteluissa lapsen ja huoltajien kanssa. Avoin ja molemminpuolinen yhteydenpito on tärkeää hyvän yhteistyön ja turvallisen oppimisympäristön luomiseksi.

Tarvittaessa lapsella on esiopetusvuoden aikana mahdollisuus saada neuvolan ja koulukuraattorin palveluja. Kevätlukukaudella pidetään siirtopalaveri tulevan luokanopettajan kanssa, ja lukukauden lopussa lapsi saa tutustua tulevaan kouluunsa koulupäivän aikana. Huoltajille tarjotaan mahdollisuus arvioida toimintaa vähintään kerran lukuvuodessa.

4. Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet

4.1 Monipuoliset työtavat

Kristiinankaupungissa pidämme tärkeänä monipuolista ja kokonaisvaltaista oppimista turvallisessa ja rikastuttavassa ympäristössä, jossa lapset osallistuvat suunnitteluun ja toteutukseen. Haluamme herättää lasten kiinnostuksen oppia uusia asioita, säilyttää heidän uteliaisuutensa oppimista kohtaan ja hyödyntää erilaisia oppimismenetelmiä. Tavoitteenamme on tehdä kouluun siirtymisestä mahdollisimman sujuvaa. Arvioimme työtapojen kehitystä jatkuvasti ja spontaanisti arjen toiminnassa lapsen ja huoltajien kanssa käytävien keskusteluiden kautta.

Painotamme leikin merkitystä yhtenä esiopetuksen tärkeimpänä työtapana. Leikin kautta lapsi harjoittelee uusia taitoja, oppii hahmottamaan maailmaa, oppii käsittelemään tunteitaan, harjoittelee viestintää, loogista ajattelua jne. Leikki mahdollistaa kaikkien aistien käyttämisen. Lapselle tulee antaa tilaisuus leikkiä omilla ehdoillaan pedagogisesti motivoivassa oppimisympäristössä.

4.2 Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena

Arviointi on kiinteä osa esiopetusta. Arvioinnilla on esiopetuksessa kaksi tehtävää: sen avulla suunnitellaan ja kehitetään opetusta sekä tuetaan kunkin lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Arviointi on havainnoinnin, dokumentoinnin, arviointipäätelmien ja palautteen muodostama kokonaisuus, johon osallistuvat opettajien lisäksi muu esiopetuksen henkilöstö sekä lapset ja huoltajat.

Opettaja seuraa kunkin lapsen kehittymistä ja oppimista esiopetuksen aikana. Seurannan kohteena ovat lasten työskentely, käyttäytyminen ja heidän oppimisensa edistyminen eri tiedon- ja taidonaloilla. Seuranta perustuu jatkuvaan havainnointiin sekä monipuoliseen dokumentointiin. Lasten tekemät työt ja omat kokemukset ovat osa dokumentointia ja arviointia. Myös huoltajan havainnot lapsensa oppimisesta ja hyvinvoinnista ovat tärkeitä. Kootun seurantatiedon ja siitä johdettujen arviointipäätelmien pohjalta opettaja suuntaa opetusta ja oppimisympäristöjä. Mahdollinen oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki sisällytetään osaksi arviointia.

Opettaja ja lasta ohjaava muu henkilöstö antavat lapsille päivittäin rohkaisevaa ja kannustavaa palautetta lasten vahvuuksista ja oppimisesta. Koottua dokumentaatiota käytetään niin, että kukin lapsi voi havaita edistymistään. Tämä rakentaa lasten myönteistä käsitystä itsestään oppijana. On tärkeää, että huoltajat saavat usein palautetta lapsensa työskentelystä, käyttäytymisestä ja oppimisen edistymisestä, jotta he voivat osaltaan tukea lastaan.

Esiopetuksessa kehitetään lasten edellytyksiä itsearviointiin. Lapsia rohkaistaan kuvaamaan, mistä he esiopetuksessa pitävät, missä he ovat omasta mielestään onnistuneet ja mitä he haluaisivat opetella jatkossa. Opettaja ohjaa lapsia myös pohtimaan yhteisten tehtävien onnistumista. Lasten oppimisen polun aikana vähitellen kehittyvä itsearviointitaito on osa oppimisen taitoja.

Kristiinankaupungissa pyrimme arviointikulttuuriin, jossa lapsi osallistuu oman oppimisensa arviointiin. Oppimisprosessilla on suuri merkitys lapsen oppimisessa ja jokainen lapsi on ainutlaatuinen. Jokaisen lapsen tulee saada tuntee olonsa turvalliseksi ja voida iloita edistymisestään ja häntä tulee motivoida oppimaan. Jatkuva ja monipuolinen arviointi, joka motivoi lasta oppimaan lisää ja luomaan positiivista minäkuvaa, on tärkeää.

Yhteistyössä perheen kanssa laaditaan lapsen esiopetusvuoden suunnitelma. Lomake on yhteinen kaikille Kristiinankaupungin esiopetusyksiköille. Suunnitelmaa arvioidaan ja päivitetään yhdessä huoltajien kanssa kehityskeskusteluiden yhteydessä. Kehityskeskusteluita käydään, jotta voitaisiin yhdessä tukea lapsen taitojen kehitystä. Huoltajan suostumuksella suunnitelma ja mahdolliset muut lasta koskevat dokumentit välitetään koululle.

Lukuvuoden päättyessä lapset saavat todistuksen esikouluopetukseen osallistumisesta.

Todistukseen merkitään esiopetuksen järjestäjä, esikoulun nimi, lapsen nimi ja henkilötunnus sekä todistuksen antamispäivä. Lisäksi todistukseen merkitään, että todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen. Todistus voi sisältää yleiskuvauksen toteutuneesta esiopetuksesta. Todistukseen ei merkitä lapsen persoonaan, oppimisen etenemiseen tai lapsen toimintaan liittyviä kuvauksia.

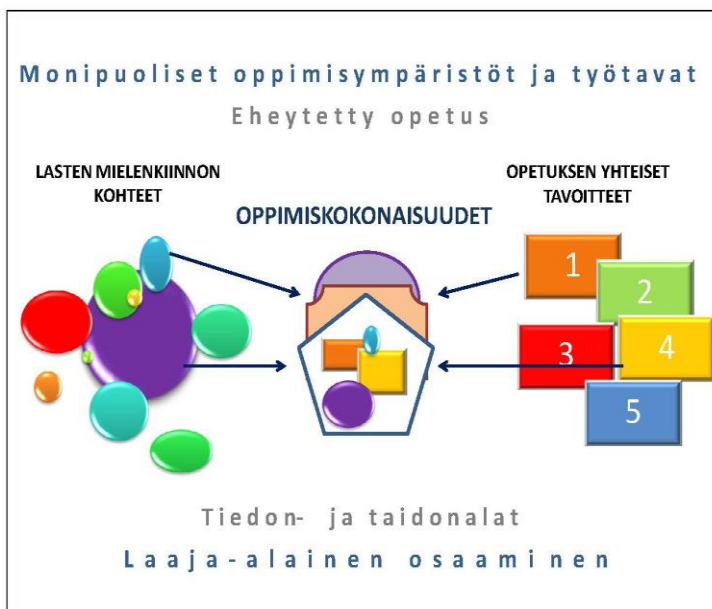
4.3 Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet

Esiopetus on luonteeltaan eheytettyä opetusta, joka muodostuu eri laajuisista ja eri tavoin toteutetuista oppimiskokonaisuuksista. Oppimiskokonaisuuksien toteuttamisen lähtökohtina ovat lasten kiinnostuksen kohteet sekä tässä luvussa kuvatut opetukselle asetettavat yhteiset tavoitteet. Yhteiset tavoitteet perustuvat eri tiedon- ja taidonaloista nouseviin, esiopetuksen kannalta oleellisiin opetuksen tavoitteisiin sekä laaja-alaiselle osaamiselle asetettuihin tavoitteisiin. Yhteiset tavoitteet ovat opettajan työtä ohjaavia tavoitteita.

Oppimiskokonaisuuksina toteutetun opetuksen tavoitteena on tukea lasten kokonaisvaltaista kehitystä ja hyvinvointia sekä tarjota monipuolinen perusta heidän osaamisensa edistymiselle. Leikki ja muut lapsille ominaiset tavat oppia ja työskennellä ovat opetuksen ja toiminnan lähtökohtana. Oppimiskokonaisuuksien kesto ja toteutustapa vaihtelevat valitun aihepiirin, tilanteen ja lasten oppimisen etenemisen mukaan. Lapset osallistuvat oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun ja toteutumisen arviointiin opettajan ohjauksessa. On tärkeää, että jokaisella lapsella on mahdollisuus oppia ja työskennellä omaan tahtiinsa sekä kehittää taitojaan vuorovaikutuksessa toisten lasten, opettajan ja muun henkilöstön kanssa monipuolisissa oppimisympäristöissä. Oppimiskokonaisuuksien tehtävä on tarjota lapsille uusia ja innostavia oppimiskokemuksia sekä mahdollisuuksia työskennellä kullekin lapselle sopivia oppimisen haasteita sisältävien tehtävien parissa. Opetus ja oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt suunnitellaan ja toteutetaan ryhmän tarpeiden mukaisesti. Lapsille annetaan tukea ennakoivasti ja suunnitelmallisesti.

Tässä luvussa kuvatut opetukselle asetetut yhteiset tavoitteet on ryhmitelty viideksi kokonaisuudeksi. Kuhunkin kokonaisuuteen on koottu tavoitteita, joilla on toisiinsa liittyviä opetuksellisia ja kasvatuksellisia tehtäviä. Eri kokonaisuuksien tavoitteita ja sisältöjä yhdistellään pedagogisesti tarkoituksenmukaisella tavalla esiopetuksen oppimiskokonaisuuksia muodostettaessa.

Oppimiskokonaisuudet ovat

Kuvio 1. Oppimiskokonaisuuksien muodostaminen

Ilmaisun monet muodot

Lasten oppimisedellytykset, sosiaaliset taidot ja myönteinen minäkuva vahvistuvat, kun he saavat valmiuksia ympäröivän maailman jäsentämiseen. Nämä valmiudet kehittyvät, kun lapset tutkivat, tulkitsevat ja ilmaisevat itseään ja maailmaa erilaisia ilmaisun taitoja harjoittelemalla. Harjoittelu tukee myös lasten keskittymiskyvyn ja itsesäätelytaitojen kehittymistä. Esiopetuksen tehtävä on kehittää lasten ilmaisua **musiikillisen, kuvataiteellisen, käsitöiden sekä suullisen ja kehollisen ilmaisun perustaitoja** harjoittelemalla. Kulttuurin ja ilmaisun eri muotoihin tutustuminen vahvistaa lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä monilukutaidon kehittymistä. Eri ilmaisumuotojen käyttö esiopetuksen arjessa ja juhlissa tarjoaa mahdollisuuksia tuoda esille kulttuurista monimuotoisuutta ja iloita siitä.

Kristiinankaupungin esiopetuksessa musiikilliset ja muut taidekokemukset ovat tärkeä osa lapsen emotionaalisten valmiuksien ja taitojen kehitystä. Lapselle annetaan mahdollisuus kulttuurikokemuksiin ja kulttuurista nauttimiseen. Kokemuksista keskustellaan lapsen kanssa. Lasta ohjataan arvostamaan omaa ja toisten työtä.

Lasta kannustetaan ilmaisemaan ajatuksiaan ja tunteitaan sanojen ja draaman avulla.

Lapselle annetaan mahdollisuus tutustua hänen omaan kulttuuriperintöönsä. Lasta ohjataan arvostamaan ja vaalimaan luonnon ja rakennetun ympäristön esteettisiä ja kulttuurisia arvoja.

Lasta kannustetaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisten leikkien ja teemakokonaisuuksien yhteydessä.

Musiikki

Esiopetuksessa korostetaan musiikkielämyksiä yhdessä toisten kanssa. Tavoitteena on vahvistaa lapsen kiinnostusta ja suhtautumista musiikkiin. Esiopetuksen musiikillinen toiminta on monipuolista ja vaikuttaa moniin aisteihin.

Keskeiset tavoitteet

- *Keskity musiikkiin ja sen tarjoamiin monipuolisiin elämyksiin.*
- *Kulttuuriperinnön vaaliminen*
- *Tutustuminen eri soittimiin ja niiden käyttöön*
- *Kuuntelu, musiikin ja hiljaisuuden ymmärtäminen*
- *Laulu ja erityyliseen musiikkiin tutustuminen*

Menetelmät

- *Laulu*
- *Musiikkiliikunta*
- *Tanssi ja improvisointi, rentoutuminen*
- *Yhteiset musiikki- ja lauluhetket*
- *Laulaminen, soittaminen ja yhdessä leikkiminen*
- *Musiikkisadut*

Käsityö ja askartelu

Käsitöiden, askartelun, rakentelun ja tilan hahmottamiseen liittyvien kokemusten avulla kehittyä tilan jäsentämisen ja hahmottamisen taito.

Keskeiset tavoitteet

- *Lapset tutustuvat monenlaisiin eri työtapoihin*
- *Lapset kokeilevat useita eri materiaaleja*
- *Lapset käsittelevät erilaisia välineitä ja huolehtivat niistä*
- *Lapset oppivat kestävän kehityksen ja kierrättämisen perusteita*

Menetelmät

- *Lapset piirtävät suunnitelmia, jotka toteutetaan*
- *Lapset harjoittelevat ompelemista*
- *Meillä on esillä erilaisia välineitä ja materiaaleja lasten uteliaisuuden herättämiseksi*
- *Käytämme tietoisesti eri materiaaleja*
- *Teemme kierrätysaskartelua*

Kuvataide

Kuvataiteessa lasta kannustetaan luomaan omia kuvia ja töitä. Lähtökohtana ovat lapsen omat havainnot, kokemukset, tunteet ja lapsen oma mielikuvi. Lapsi tutustuu yrityksen kautta kuvakielen elementteihin: väri, valo, tilavuus, liike, muoto ja eri materiaalit. Lapsen käsitys eri kulttuureista laajenee, kun lapsi tutustuu erilaisiin kuviin. Voidaan myös tehdä eri taidemuotoihin perustuva työ ja esiopetukseen voidaan yhdistää muita sisältöalueita, esim. luontokasvatus.

Keskeiset tavoitteet

- *Luomisen ilo yhdessä ja yksin*
- *Lapsi tutustuu erilaisiin työtapoihin, materiaaleihin, välineisiin ja niiden käyttöön*
- *Käden hienomotoriikan kehittäminen esim. saksien käyttö.*
- *Omien ja toisten töiden arvostus*
- *Lapset osaavat tunnistaa, nimetä ja sekoittaa värejä.*
- *Käytetään eri tekniikoita*

Menetelmät

- *Lasta kannustetaan käyttämään erilaisia välineitä ja materiaaleja*
- *Lasta kannustetaan persoonalliseen ilmaisutapaan*
- *Mahdollisuus kokeilla eri kuvataiteellisia ilmaisutapoja, kuten piirtämistä, maalaamista, muotoilua, liimaamista, painamista, muovailemista, naulaamista, sahaamista*
- *Lasten töitä laitetaan näytille yhdessä sovittuun paikkaan*
- *Eri tavoin tapahtuva dokumentointi*

Ilmaisutaito

Lasta kannustetaan ilmaisemaan ajatuksiaan ja tunteitaan sanojen ja draaman avulla. Eri toimintamuodot ovat osa esiopetuksen ilmaisutaidon kasvatusta. Esiopetuksen omat juhlat ovat luonteellisia

esiintymistilaisuuksia, joissa lapsi voi harjoitella taitojaan sekä esiintyjänä että yleisönä. Mahdolliset teatterialan ammattilaisten vierailut rikastuttavat ja tukevat lapsen monipuolisen ilmaisutaidon kehittymistä.

Keskeiset tavoitteet

- *Lapset oppivat ilmaisemaan omia mielipiteitään ja tunteitaan*
- *Lasten keskittymiskyky ja mielikuvitus kehittyvät*
- *Tuetaan lasten itseluottamusta ja minäkäsitystä*
- *Harjoitellaan sosiaalisia taitoja ja yhteistyön tekemistä*
- *Kehitetään kielellisiä taitoja*
- *Tuetaan lasten kehoäksitystä ja kehonhallintaa*

Menetelmät

- *Erilaiset leikit, esim. näytelmäleikit, mielikuvitus- ja roolileikit, oppimisleikit*
- *Eri teatterimuodot, esim. pöytä- ja nukketeatteri*
- *Lorut, runot ja sadut*
- *Lastenkirjallisuus, laululeikit*
- *Itseilmaisu taiteen eri keinojen, kuten kuvataiteen, liikunnan ja musiikin, avulla*
- *Itseilmaisu digitaalisesti eri sovellusten ja ohjelmien avulla*
- *Käytämme erilaisia metodeja tunteiden käsittelyä varten*

Kielten rikas maailma

Kieli on lapsille sekä oppimisen kohde että väline. Esiopetusiässä kielestä tulee yhä vahvemmin lasten ajattelun, ilmaisun ja vuorovaikutuksen väline, jonka avulla he jäsentävät arkeaan ja rakentavat maailmankuvaansa. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten **kielellisten taitojen** kehitystä kokonaisvaltaisesta kielen merkityksen hahmottamisesta kohti yksityiskohtaisempaa kielen rakenteiden ja muodon havaitsemista. Keskeistä on vahvistaa lasten kiinnostusta ja uteliaisuutta puhuttua kieltä sekä lukemista ja kirjoittamista kohtaan. Kielellinen mallintaminen ja runsas myönteinen palaute ovat tärkeitä oppimiselle. Erilaisten viestien tulkitseminen ja tuottaminen suullisesti ja viestinnän välineitä käyttäen ovat osa vähitellen kehittyvää monilukutaitoa sekä tieto- ja viestintätekniologista laaja-alaista osaamista. Esiopetuksessa lasten kielellisen ja kulttuurisen taustan monimuotoisuus tunnistetaan, sitä kunnioitetaan ja sen jatkuvuutta tuetaan. Eri kielten havainnointi tukee lasten kielitietoisuutta sekä kulttuuriseen osaamiseen ja vuorovaikutukseen liittyvän laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Esiopetuksessa pedagogit tukevat jokaisen lapsen opetuskielen taitojen kehittymistä. Opetuksessa huomioidaan, että lapset voivat samaan aikaan omaksua useita eri kieliä.

Kristiinankaupungin esiopetuksessa painotetaan kielen merkitystä sekä oppimisen kohteena että sen välineenä. Opetus on monipuolista ja lapsen kaikki kielelliset osa-alueet otetaan huomioon.

Oppimisympäristöt herättävät lapsen kiinnostuksen, sisältävät virikkeitä ja tukevat lapsen kehitystä. Ne herättävät lapsen uteliaisuuden ja kiinnostuksen sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä kohtaan.

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

- *Lapset oppivat ilmaisemaan itseään suullisesti*
- *Lapset oppivat olemaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa*
- *Lapset oppivat kuuntelemaan, kysymään ja vastaamaan.*

- *Lapset kiinnostuvat kirjakielestä ja heidän kielitietoisuutensa kasvaa.*
- *Lapset tutustuvat kirjaimiin ja kirjainäänteisiin ja/tai oppivat niitä.*
- *Lapsilla on mahdollisuus tutustua eri kieliin.*

Menetelmät

- *Lapsi osallistuu säännöllisesti lukuhetkiin, tutustuu satuihin, loruihin, kertomuksiin ja riimeihin vuorovaikutuksessa toisten kanssa*
- *Lapsi harjoittelee kirjainten muotoja ja kynäotetta erilaisten tehtävien avulla sekä arjen tilanteissa ja leikeissä*
- *Herätetään lapsen uteliaisuus kieltä kohtaan leikittelemällä kielellä, esim. näytelmäleikit, joissa lapsi harjoittelee esiintymistä ja kehollista ilmaisua*
- *Osallistumalla yhteisiin keskusteluihin lapsi saa mahdollisuuden kuuntelemiseen ja kuulluksi tulemiseen*
- *Harjoituksia, joissa harjoitellaan suullista ilmaisua ja omista kokemuksista kertomista*
- *Laulun ja leikin kautta lapset tutustuvat kieleen, jota käytetään lapsiryhmässä tai lähiympäristössä*

Minä ja meidän yhteisömme

Lasten elinympäristö laajenee heidän kasvaessaan. Kodin perinteiden, toimintamallien, arvojen ja katsomusten lisäksi lapset kohtaavat toisenlaisia tapoja ajatella ja toimia. Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten valmiuksia ymmärtää yhteiskunnan monimuotoisuutta ja toimia siinä. Aihetta lähestytään **historiallisesta ja yhteiskunnallisesta sekä etiikan ja katsomusten näkökulmista**. Lähiyhteisön menneisyyttä sekä ajankohtaisia asioita pohtimalla suunnataan lasten mielenkiintoa yhteiskunnallisiin asioihin. Arjen eettisten valintojen pohdinta sekä omien tunnetaitojen kehittäminen ja rakentavan käyttäytymisen harjoittelu vahvistavat lasten vuorovaikutustaitoja. Tutustuminen lähiyhteisön tapoihin sekä uskontoihin ja muihin katsomuksiin tukee lasten kulttuurisen osaamisen ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista. Opetuksessa toimitaan yhteistyössä huoltajien kanssa kunkin perheen taustaa, katsomuksia ja arvoja kuullen.

Kristiinankaupunki on maaseutua, jolla on pitkät perinteet. Myös meren läheisyys on ollut merkittävää paikkakunnalle. Tutustumalla yhdessä lähiympäristön historiaan ja ajankohtaisiin kysymyksiin lisätään lasten kiinnostusta yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja heidän kotiseutuunsa.

Opettajan ohjauksella lapset tutustuvat vuoden eri juhlapyhiin, seudun historiaan ja perinteisiin.

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet ja menetelmät

Historiallinen näkökulma: *Mahdollisuuksien mukaan kutsumme vierailulle henkilöitä kertomaan kaupungin historiasta. Vierailemme jossain historiallisessa paikassa lukuvuoden aikana. Hyödynnämme juhlaperinteitä ja tutustumme perinteisiin leikkeihin ja lauluihin.*

Yhteiskunnalliset asiat: *Esikouluryhmässä pohdimme yhdessä lasten kanssa, mitä voisimme tehdä, jotta kaikki viihtyisivät ja tuntisivat olonsa turvalliseksi esikoulussa. Lapset saavat näin harjoitella ajattelua ja oppimista samalla, kun he voivat vaikuttaa ja osallistua esikoulun sääntöjen, joiden olemassaoloa pidämme tärkeänä, laatimiseen.*

Eettinen kasvat: *Eri arjen tilanteissa lapsia autetaan oppimaan käsittelemään tunteitaan ja ratkaisemaan ristiriitoja. Katsomalla erilaisia kuvia, lukemalla satuja, katsomalla elokuvia, osallistumalla roolileikkeihin ja*

näyttelemiseen opimme tulkitsemaan toistemme tunteita. Meillä on erilaisia ystävyysteemoja vuoden aikana.

Katsomuskasvatus: *Esikouluryhmässä huomioidaan eri uskonnot ja katsomukset ja niitä kunnioitetaan esikouluvuoden aikana. Esikoulussa tarjotaan vaihtoehtoista toimintaa lapsille, joilla on eri katsomus.*

Tutkin ja toimin ympäristössäni

Lasten toimintaympäristö – lähiluonto ja rakennettu ympäristö sekä muut esiopetuksen oppimisympäristöt – tarjoavat runsaasti aineksia lasten oppimiselle. Erityisen tärkeää opetuksen liittäminen lasten kokemusmaailmaan, ja heidän toimintaympäristöönsä, on **matemaattisten taitojen** opettelussa sekä **teknologia- ja ympäristökasvatusten** toteuttamisessa. Toimintaympäristöön liittyvät havainnot, kokemukset ja tiedot, niiden jäsentäminen ja kuvaaminen auttavat lapsia kehittymään ajattelijoina ja oppijoina. Kehittyvä taito nimetä asioita sekä ymmärtää ja käyttää erilaisia käsitteitä edistää lasten monilukutaitoa. Esiopetuksen tehtävänä on tukea lasten matemaattisen ajattelun kehittymistä ja kiinnostusta matematiikkaan. Tehtävänä on myös vahvistaa lasten luonnontuntemusta ja luontosuhdetta sekä tutustua arjen teknologiaan. Esiopetuksessa tutustutaan tutkivaan oppimiseen havainnoimalla ja tutkimalla ympäristöä sekä kokeilemalla ja pääättelemällä.

On tärkeää, että lapset tuntevat olonsa turvalliseksi lähiympäristössään ja saavat tukea vastuun ottamiseen ympäristöstään. Luonto tarjoaa runsaat mahdollisuudet kokeiluihin ja oivalluksiin. Viemällä matematiikkaa sisätiloista ulos luomme rajattoman oppimisympäristön, jossa ulko-opetuksen materiaalit ja menetelmät vahvistavat lasten luontotietoutta.

Arjen matematiikka yhdistyy teknisiin ratkaisuihin, kun lapset saavat kokea, rakentaa ja ratkaista ongelmia. Matemaattiset taidot kehittyvät konkreettisissa arkipäivän tilanteissa, ja opetus kannustaa tutkivaan työskentelytapaan. Lapsia rohkaistaan esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia yhdessä.

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

- *Liikumme paljon luonnossa ja kannustamme lapsia itsenäisesti löytämään ja kokeilemaan omia ratkaisuja arkipäiväisiin ongelmiin.*
- *Erilaisten työtapojen avulla lapset harjoittelevat dokumentointia ja töidensä esittelemistä.*
- *Luovan ja kokeilevan arkimatematiikan kautta vahvistetaan lasten matemaattista ajattelua ja oppimista.*
- *Lapsia kannustetaan luovaan ajatteluun esikoulussa.*
- *Kestävä kehitys on osa opetusta.*

Menetelmät

- *Matemaattista ajattelua vahvistetaan siten, että laskemme lapset, asetumme pituusjärjestykseen, harjoittelemme aikakäsitteitä, vertailemme, käytämme lukusanoja ja numerosymboleja, harjoittelemme sijaintikäsitteitä, muotoja ja värejä.*
- *Lapset saavat harjoitella ongelmanratkaisua siten, että aikuinen ei anna heille valmiita vastauksia, vaan heitä kannustetaan itse löytämään ratkaisu.*
- *Liikkumalla paljon ulkona luonnossa annamme lapsille mahdollisuuden eri kasvien, eläinten ja luonnonilmiöiden tutkimiseen ja niihin tutustumiseen.*
- *Aistimme luontoa kaikilla aisteillamme, kuten maistamalla esim. erilaisia syötäviä marjoja, kuuntelemalla linnunlaulua, haistamalla neulasia ja lehtiä, koskettamalla puunrunkoja, kiviä*

tai sammalta, katsomalla eläinten lumeen jättämiä jälkiä ja tasapainottelemalla puunrungoilla.

- *Lapset oppivat kestävästä elämäntyyliä havaitsemalla, että tietyt materiaalit, esim. banaaninkuoret ja omenankarat maistuvat luonnossa, kun taas toiset materiaalit, kuten mehupurkit ja muovipussit eivät maistu.*

Kasvan ja kehityksen

Itsestä huolehtiminen ja siihen liittyvät arjen taidot ovat osa esiopetuksen tavoitteena olevaa laaja-alaista osaamista. Kehittyäkseen tällä osaamisen alueella lapset tarvitsevat kokemuksia, tietoja ja pohdintaa, joiden pohjalta heidän arvostuksensa ja taitonsa voivat vähitellen kehittyä. Esiopetuksessa tehtävää lähestytään **liikunnan, ruuan, kuluttajuuden, terveyden sekä turvallisuuden näkökulmista**.

Esiopetuksen tehtävänä on luoda pohjaa terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle ja liikunnalliselle elämäntavalle sekä kehittää lasten terveysosaamista ja turvataitoja. Lisäksi tehtävänä on edistää kestävästä elämäntapaan kuuluvia ruoka-, kulutus- ja puhtaustottumuksia.

Esikoulussa lapset oppivat ymmärtämään, että oma toiminta ja hyvinvointi vaikuttavat heihin itseensä kuin myös heidän suhteisiinsa muihin. Esiopetuksessa tuemme lasten kehitystä itsenäisiksi yksilöiksi ja autamme heitä ymmärtämään oman toiminnan merkitystä, esim. selviytymään pukeutumisesta, ruokailutilanteista ja wc-käynneistä.

Yksityiskohtaiset tavoitteet ja menetelmät

Liikkuminen

Liikumme sekä sisällä että ulkona ja opimme tuntemaan lähiympäristön tarjoamia liikuntamahdollisuuksia. Arjessa tarvittavia motorisia perustaitoja harjoitellaan monipuolisesti ja säännöllisesti. Liikuntakykyä edistetään harjoituksin, joissa lapset saavat kieriä, kiivetä, juosta ja hyppiä. Lapsia innostetaan lisäksi harjoittamaan hienomotoriikkaansa esimerkiksi sorminäppäryyttä ja tarkkuutta harjoittavien pelien ja leikkien avulla. Opetuksen tavoitteena on antaa kaikille lapsille mahdollisuus osallistua ja onnistua sekä tukea lasten hyvinvointia ja toimintakykyä.

Tietoa ruoasta ja ruokahävikistä

Esiopetuksessa korostamme terveellisen ravinnon merkitystä ja myönteistä suhtautumista ruokaan. Yhteistyössä huoltajien ja keittiön kanssa kannustamme lapsia hyviin pöytätapoihin, ruokarauhaan ja ruokahävikin vähentämiseen. Näin pyrimme tekemään ruokailuhetkistä mahdollisimman viihtyisiä.

Hyvinvointi, terveys ja turvallisuus

Esiopetuksessa opimme toimimaan yhdessä muiden kanssa. Satujen, draaman, keskustelujen ja vuorovaikutusleikkien avulla harjoitellaan sosiaalista kanssakäymistä. Lasten kanssa keskustellaan unesta ja liikunnasta sekä niiden vaikutuksesta koko päivään. Osana esiopetuksen arkea harjoitellaan myös hygienian liittyviä perustaitoja.

Jokapäiväisessä toiminnassa lapset harjoittelevat ymmärtämään ja vastaanottamaan ohjeita ja toimimaan niiden mukaisesti. Lapsilla on oma paikka vaatteilleen ja muille esikoulussa tarvittaville tavaroilleen, ja he oppivat tällä tavoin ottamaan vastuuta itsestään.

Lapset saavat esikoulussa tietoa oikeudesta turvalliseen elämään, kunnioittavaan kohteluun ja koskemattomuuteen. Lasten tulee tuntea olonsa turvalliseksi ja olla tyytyväisiä voidakseen kasvaa ja kehittyä.

Nämä turvallisuuden ja tyytyväisyyden tunteet ovat oppimisen edellytyksiä. Lapset oppivat leikkimällä kavereidensa kanssa ja esikoulussa meillä on yhteiset säännöt ja rajat. Harjoitellaan liikennesääntöjä ja turvallista toimimista digitaalisissa ympäristöissä ikätasolle sopivalla tavalla.

4.4 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Kaikkien lasten esiopetuksessa noudatetaan samoja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia esiopetuksen yleisiä kasvat- ja oppimistavoitteita. Lasten vaihtelevat kielelliset ja kulttuuriset taustat ja valmiudet otetaan esiopetuksessa huomioon. Esiopetuksen tavoitteena on tukea monipuolisesti jokaisen lapsen kieli- ja kulttuuri-identiteettien kasvua sekä opettaa lapsia kunnioittamaan eri kieliä ja kulttuureja. Erityisenä tavoitteena on tukea kaksi- ja monikielisten lasten eri kielten taitoa.

Perusopetuslain mukaan esiopetuksessa käytettävä kieli on suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli.

Opetuskielenä voidaan käyttää myös muita kieliä, kun se ei vaaranna opetussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Erillisessä ryhmässä esiopetus voidaan antaa pääosin tai kokonaan muulla kielellä. Huoltajille tarkoitettu tiedotus ja keskeiset asiakirjat tulee olla saatavana perusopetuslain mukaisella esiopetuksen opetuskielellä.

Suomen/ruotsin kielen taidon kehittymistä edistetään tavoitteellisenä ja kielitietoisena opetuksena kielellisten taitojen ja valmiuksien osa-alueilla lasten tarpeista ja edellytyksistä lähtien. Oma äidinkieli sekä suomen/ruotsin oppiminen toisena kielenä rakentavat pohjaa lasten toiminnalliselle kaksi- ja monikielisyydelle.

5. Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki

Laadukas esiopetus on perusta lapsen kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille. Oppimisen tai esiopetukseen osallistumisen vaikeuksia ehkäistään ennakolta esimerkiksi monipuolisilla työtavoilla ja pedagogisilla menetelmillä, ryhmiä joustavasti muuntelemalla sekä opettajien keskinäisellä ja muun henkilöstön yhteistyöllä. Opetuksessa otetaan huomioon sekä ryhmän että yksittäisen lapsen tarpeet.

Opetuksen järjestäjän tulee varmistaa oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt osana kaikkea esiopetuksen toimintaa. Oppimisympäristöt tulee rakentaa sekä esiopetuksen ryhmässä että esiopetuksen toimipaikassa kaikille lapsille sopiviksi. Opetuksen käytännön toteutuksessa huomioidaan lasten erilaiset edellytykset oppia. Opetusjärjestelyillä, kuten eriyttämisellä, ryhmien muodostamisella sekä samanaikais- yhteisopetuksella voidaan tukea kaikkien lasten oppimista.

Tässä luvussa määrätään perusopetuslain mukaisesti oppimisen ja koulunkäynnin tuesta. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään oppimisen ja koulunkäynnin tuesta nimitystä oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki. Esiopetuksen järjestämispaikkaan viitataan pääsääntöisesti käsitteellä esiopetuksen toimipaikka, ja oppilaskohtaisista tukitoimista käytetään nimitystä lapsikohtaiset tukitoimet.

5.1 Lapsen oikeus oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen

Lapsella, jolla on vaikeuksia osallistua esiopetuksessa annettavaan opetukseen, on oikeus saada ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja lapsikohtaisia tukitoimia oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tueksi. Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja lapsikohtaiset tukitoimet järjestetään inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Riittävän varhain aloitetut ryhmäkohtaiset tukimuodot tukevat lapsia oppimisessa ja esiopetukseen osallistumisessa. Lapsikohtaiset tukitoimet suunnitellaan, järjestetään ja päätetään lapsen edun mukaisesti

viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat riittämättömiä. Lapsen edun selvittäminen edellyttää lapsen näkemyksen huomioon ottamista kaikissa häntä koskevissa asioissa. Lapsen näkemys otetaan huomioon lapsen iän ja kehityksen mukaisesti. Ryhmäkohtaisista tukimuodoista määrätään luvussa 5.2 ja lapsikohtaisista tukitoimista määrätään luvussa 5.3.

Lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan, miten ryhmäkohtaiset tukimuodot suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan. Lisäksi kuvataan oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuunjako, moniammatillinen ja monialainen yhteistyö sekä huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö.

Kristiinankaupungissa on käytössä yhteinen kuulemislomake ryhmä- ja lapsikohtaista tukea ja kolmiportaista tukea varten. Lapsen siirtyessä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kouluun pidetään asianomaisten kanssa tiedonsiirtopalaveri, jota varten on käytössä omat päivitetty lomakkeet.

5.1.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja lapsikohtaisten tukitoimien tavoitteena on turvata se, että kaikki lapset voivat oppia ja toimia ryhmässä esiopetukselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Lapselle annettavan oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen tarkoituksena on mahdollistaa lapsen oikeus saada lapsen tarpeet huomioivaa opetusta ja osallistua esiopetukseen.

Oppimisen ja esiopetuksen osallistumisen tuen järjestämisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen ja lapsiryhmän vahvuudet sekä oppimis- ja kehitystarpeet. Esiopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikki lapset saavat onnistumisen kokemuksia oppimisessa ja ryhmän jäsenenä toimimisessa. Näin tuetaan lasten myönteistä käsitystä itsestään. Monipuolista palautetta ja oppimisesta koottua tietoa käytetään suunnitelmallisesti lasten kannustamiseen ja ohjaamiseen. Tällä tehdään oppimisen edistymisen lapsille näkyväksi. Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöihin liittyviä ratkaisuja sekä lasten yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Huomiota kiinnitetään erityisesti esteettömyyteen, saavutettavuuteen sekä oppimisen vaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen.

Oppimisen vaikeuksilla tarkoitetaan esimerkiksi kielellisiin, lukemisen ja kirjoittamisen valmiuksiin sekä matemaattisten taitojen kehitykseen liittyviä vaikeuksia. Oppimisen vaikeudet voivat myös liittyä motorisiin sekä hahmottamisen haasteisiin. Oppimiseen liittyvien vaikeuksien lisäksi lapsella voi olla vaikeuksia sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelyn, tarkkaavaisuuden tai käyttäytymisen haasteiden vuoksi.

Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen avulla lapsiryhmän tarpeet huomioidaan siten, että esiopetukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja annetaan oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden lisänä ennakoivasti ja suunnitelmallisesti. Ryhmän tarpeisiin perustuvilla opetusjärjestelyillä ja ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla edistetään kaikkien lasten oppimista, osallisuutta ja esiopetusyhteisöön kiinnittymistä. Oikea-aikaisten opetusjärjestelyjen ja ryhmäkohtaisten tukimuotojen tavoitteena on mahdollistaa jokaisen lapsen osallistuminen ryhmän yhteiseen toimintaan.

Lapsella on oikeus lapsikohtaisiin tukitoimiin, jos hänellä on oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä ja ryhmäkohtaisista tukimuodoista huolimatta vaikeuksia oppimisessa ja esiopetukseen osallistumisessa. Kun esiopetuksen opettaja tai erityisopettaja havaitsevat, että oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat riittämättömiä tukemaan lapsen oppimista ja esiopetukseen osallistumista, aloitetaan lapsikohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi. Myös muu henkilöstö,

opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset tai huoltaja voi tehdä aloitteen tukitoimien tarpeen arvioimiseksi. Lapsikohtaisten tukitoimien tarpeen arvioinnista määrätään tarkemmin luvussa 5.3.1.

Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki, jota annetaan esiopetusryhmässä, muodostaa kokonaisuuden opiskeluhoillon kanssa. Yhdessä ne edistävät oppimisen ja osallistumisen lisäksi lasten osallisuutta ja yhteisöön kiinnittymistä. Opiskeluhoillon avulla edistetään ja ylläpidetään lasten oppimista, psyykkistä ja fyysistä terveyttä sekä sosiaalista hyvinvointia. Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti yhteisöllisenä opiskeluhoitona, ja se on keskeinen esiopetukseen osallistumisen tukemisen muoto. Yhteisöllisellä opiskeluhoitolla vaikutetaan ensisijaisesti koko yhteisön toimintakulttuuriin. Yhteisöllisen toimintakulttuurin rakentaminen on keskeistä, jotta lasten erilaisiin tarpeisiin voidaan vastata vaikuttavalla tavalla. Oikeudesta saada yksilökohtaisena opiskeluhoitona opiskeluhoitopalveluja sekä työntekijöiden velvollisuudesta niihin ohjaamiseen säädetään oppilas ja opiskelijahuoltolaissa. Opiskeluhoitosta määrätään tarkemmin luvussa 6.

5.1.2. Tuen jatkumo varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta perusopetukseen

Lapsen kannalta on tärkeää, että tuki muodostaa johdonmukaisen jatkumon varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen aikana sekä lapsen siirtyessä perusopetukseen. Usein lapsen tuen tarve on havaittu jo ennen esiopetuksen alkamista. Lapsen siirtyessä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta perusopetukseen opetuksen järjestämisen kannalta välttämätön tieto tulee siirtää salassapitovelvoitteiden estämättä. Tiedonsiirto on tärkeää myös lapsen siirtyessä ryhmästä toiseen, toimipaikasta toiseen tai toisen opetuksen järjestäjän esiopetukseen. Opetuksen järjestäjät vastaavat sujuvien tiedonsiirron käytäntöjen luomisesta ja kehittämisestä.

Esiopetuksen, varhaiskasvatuksen ja huoltajan kanssa tehtävällä yhteistyöllä turvataan lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin jatkumoa. Tietoa lapsen mahdollisesti ennen esiopetusta saamista tukitoimista ja niiden vaikuttavuudesta hyödynnetään esiopetuksessa. Mikäli lapsella on ollut varhaiskasvatuksessa apuvälineitä, hän on saanut tulkitsemispalveluita, lapsikohtaista avustamispalvelua tai erityisopettajan opetusta säännöllisesti tai kokoaikaisesti ryhmäkooltaan pienemmässä ryhmässä, lapsen esiopetuksessa järjestettävien lapsikohtaisten tukitoimien tarve voidaan arvioida ja tuen toteuttaminen suunnitella lapsen siirtyessä esiopetukseen ilman ryhmäkohtaisten tukimuotojen antamista.

Esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen osalta mahdollinen tuki tulee yhteensovittaa esiopetuksessa annettavan tuen kanssa ja kirjata lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Mikäli lapsi käyttää esiopetuksen lisäksi muita varhaiskasvatustalvuuja, esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstö tekee yhteistyötä lapsen oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen liittyvissä asioissa.

Toukokuussa pidetään siirtymäkokous

- varhaiskasvatuksesta esikouluun siirryttäessä. Kokoukseen osallistuu varhaiskasvatuksen opettaja, esikouluopettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja tarvittaessa lastenneuvolan terveydenhoitaja. Ennen siirtymäkokousta keskustellaan lapsen ja huoltajien kanssa, jotka saavat kirjoittaa ajatuksiaan sitä varten laaditulle lomakkeelle (liite 1.). Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja mahdolliset muut lausunnot siirretään esikouluun.*

- *esikoulusta kouluun siirryttäessä. Kokoukseen osallistuvat esikouluopettaja, 1. vk:n luokanopettaja, erityisopettajat ja tarvittaessa kouluterveydenhoitaja. Ennen siirtymäkokousta keskustellaan lapsen ja huoltajien kanssa, jotka saavat kirjoittaa ajatuksiaan sitä varten laaditulle lomakkeelle (liite 2.). Lapsen oppimissuunnitelma ja mahdolliset muut lausunnot siirretään kouluun.*

5.2 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ovat osa esiopetuksen kaikkea toimintaa. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja annetaan oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden lisänä. Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä ja ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla pyritään ennaltaehkäisemään vahvempien tuen tarpeiden muodostumista toteuttamalla ryhmässä sellaisia opetusjärjestelyjä ja tukimuotoja, joista hyötyvät useat lapset. Näin tuetaan kaikkien lasten yhdenvertaista oikeutta oppimiseen ja turvataan lapsille sopivat opetuksen järjestämiseen ja oppimisen tuen tarpeisiin perustuvat järjestelyt.

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ovat keskeinen osa esiopetuksen toimintakulttuuria, ja antavat edellytykset kaikkien lasten osallisuuteen, oppimiseen ja esiopetukseen osallistumiseen. Opettajien ja muun henkilöstön osaaminen, moniammatillinen yhteistyö sekä näiden kehittäminen ja johtaminen ovat oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen perusta.

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt suunnitellaan ja toteutetaan paikallisesti, ja ne kytkeytyvät suoraan sekä esiopetusryhmän että koko yhteisön tarpeisiin. Opettajien oman pedagogisen työn arvioinnista ja kehittämisestä määrätään tarkemmin luvussa 4.2. Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen suunnittelua ja arviointia tulee johtaa toimipaikka ja ryhmäkohtaisesti.

Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä tarkoitetaan esimerkiksi opetusryhmien muodostamista siten, että opettajan on mahdollista ottaa huomioon lapsiryhmän tarpeet ja vahvuudet. Opetusjärjestelyillä tarkoitetaan myös lasten moninaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa opetusta, kuten eriyttämistä. Opetuksen eriyttämisen avulla otetaan huomioon paitsi tuen tarpeet, myös oppimisessaan pidemmällä olevat lapset, ja heille lisähaasteiden tarjoaminen. Kielitietoinen opetus on osa oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä, ja sillä tuetaan lasten kielellistä kehitystä ja eri tiedon ja taidonalojen käsitteiden ymmärtämistä ja oppimista. (kts. luku 4.3)

Esiopetuksen työtapoja ja oppimisympäristöjä muunnellaan niin, että lasten oikeus oppia ja toimia osana vertaisryhmää toteutuvat lapsen edun mukaisesti. Esiopetuksen inklusiivisen arvoperustan mukaisesti pedagogisten järjestelyjen suunnittelussa ja toteutuksessa tulee ensisijaisesti käyttää toimintatapoja, joissa lapsen tarvitsema tuki toteutuu osana vertaisryhmää.

Pedagogisiin järjestelyihin lukeutuvat päivittäisten ja muiden säännöllisesti toistuvien toimintojen sekä lapselle selkeän ja ennakoitavan päivärytmin luominen. Sensitiiviset ja saavutettavat vuorovaikutus ja kommunikointitavat ovat osa oppimisen edellytyksiä tukevia pedagogisia ratkaisuja. Niitä voivat olla puhetta tukevat ja korvaavat kommunikointimenetelmät, kuten viittomat, kuvat tai erilaiset teknologiset ratkaisut. Lapsen tarpeisiin vastaaminen edellyttää esiopetuksen henkilöstöltä yhteisiä ja johdonmukaisia pedagogisten työtapojen sekä menetelmien käyttöä sekä erilaisia eriyttämisen muotoja. Pedagogisilla järjestelyillä ja tarvittavien ryhmäkohtaisten apuvälineiden käytöllä pyritään siihen, että kaikki lapset pääsevät osaksi vertaisryhmän toimintaa.

Rakenteellisilla järjestelyillä mahdollistetaan tarvittaessa pedagogisten järjestelyiden toteuttaminen ryhmässä. Rakenteellisiin järjestelyihin kuuluu tilojen esteettömyyttä edistävien järjestelyjen toteuttaminen lapsiryhmän tarpeiden mukaisesti. Rakenteellisia järjestelyjä ovat myös ryhmän lapsimäärän pienentäminen sekä henkilöstön mitoittamiseen ja/tai rakenteeseen liittyvät ratkaisut, jotta esiopetukselle asetetut tavoitteet voidaan ryhmässä saavuttaa. Ryhmässä voi työskennellä esimerkiksi avustavaa, ryhmäkohtaista henkilöstöä. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että henkilöstöllä on riittävä osaaminen lapsen tuen tarpeen havaitsemiseen ja sen toteuttamiseen liittyen. Henkilöstön osaamista voidaan vahvistaa muun muassa täydennyskoulutuksen ja erityisopettajan antaman konsultaation avulla.

Lukukauden toimintaa pyritään suunnittelemaan mahdollisimman hyvin ryhmälle sopivaksi lapsista ennalta saatujen tietojen ja siirtopalavereissa tulleiden asioiden pohjalta. Toimintaa muokataan jatkuvasti vuoden aikana, jos siihen on tarvetta. Selkeä ja ennakoitava päivärytmi suunnitellaan ajoissa ja esitellään lapsille ja vanhemmille heti esikoulun alkaessa. Ryhmässä käytetään puhetta tukevia ja korvaavia kommunikointimenetelmiä, kuten kuvat ja viittomat, jos ryhmän tarve sitä vaatii. Tilat pyritään luomaan esteettömiksi ja selkeiksi. Lapsiryhmän koko ja henkilökunnan määrä suunnitellaan ennen lukuvuoden alkua. Henkilökuntaa koulutetaan tarpeen mukaan ja erityisopettajan neuvontaa pyydetään tarvittaessa.

Ryhmäkohtaiset tukimuodot

Perusopetuslaissa määritellään kolme ryhmäkohtaista tukimuotoa. Ne ovat yleinen tukiopetus, opetuskielen tukiopetus ja erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja on resursoitava ja annettava suunnitelmallisesti oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden lisänä. Ryhmäkohtaisten tukimuotojen järjestämisen tarkoituksena on varhaisessa vaiheessa ja ennaltaehkäisevästi vastata lasten moninasiin tuen tarpeisiin ryhmässä. Ryhmässä toteutettavat tukimuodot mahdollistavat myös vertaisoppimisen, osallisuuden ja osallistumisen esiopetuksen toimintaan. Tukimuotojen toteuttamisen edellytyksenä on opettajan, erityisopettajan ja muun henkilöstön yhteistyö ja yhteisesti rakentuva näkemys esiopetusryhmän ja ryhmään kuuluvien lasten tuen tarpeista.

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen järjestäminen ei edellytä lapsikohtaista arviota, suunnitelmaa tai hallintopäätöstä, vaan niiden toteuttaminen on suunniteltava osana esiopetuksen toimintaa. Opetuksen järjestäjän tulee huolehtia riittävästä resursoinnista siten, että ryhmäkohtaisia tukimuotoja voidaan järjestää lasten tarpeiden mukaisesti. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja suunnitellaan tiedossa olevan tarpeen mukaisesti esiopetuksen lukuvuosisuunnitelmassa. Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamista tarkennetaan esiopetuksessa ilmenevien tarpeiden mukaisesti esiopetusvuoden aikana.

Opettajan antaman yleisen tukiopetuksen tavoitteena on tukea lasten oppimista ja esiopetukseen osallistumista. Esiopetuksessa yleinen tukiopetus tarkoittaa esiopetusryhmän toiminnan eriyttämistä, ja sitä annetaan pääsääntöisesti joustavissa pienemmissä ryhmissä esiopetusryhmän lasten tuen tarpeiden mukaisesti. Yleinen tukiopetus kohdentuu ensisijaisesti oppimiskokonaisuuksiin. Yleistä tukiopetusta järjestetään pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti ja suunnitelmallisesti ja sitä annetaan niin usein, kuin on tarpeen. Sitä voidaan antaa myös ennakkoivasti ja sillä voidaan vastata lasten sairaspöissaoloista johtuviin lyhytaikaisiin tuen tarpeisiin. Yleistä tukiopetusta antaa ensisijaisesti esiopetusryhmästä vastuussa oleva opettaja. Yleistä tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja samanaikais- tai yhteisopetuksena. Opettajien yhteistyö yleisen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

Opettajan antaman opetuskielen tukiopetuksen tavoitteena on lasten opetuskielen taidon vahvistaminen, mikä tukee lasten oppimista ja esiopetukseen osallistumista. Opetuskielentukiopetus on kielitietoista opetusta. Opetuskielen tukiopetusta järjestetään pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti ja suunnitelmallisesti lasten tarpeiden pohjalta siten, että mahdollisimman moni lapsi voi hyötyä siitä. Opetuskielen tukiopetusta voidaan antaa samanaikais- tai yhteisopetuksena. Sitä annetaan osana esiopetuksen opetusta niin usein, kuin on tarpeen. Opetuskielen tukiopetusta antaa ensisijaisesti esiopetusryhmästä vastuussa oleva opettaja.

Opetuskielen tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja. Opettajien yhteistyö opetuskielen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää. Opetuskielen tukiopetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan kielitietoisien sekä suomi/ruotsi toisena kielenä opetuksen näkökulmat.

Erityisopettajan antamalla opetuksella muun opetuksen yhteydessä tarkoitetaan erityisopettajan antamaa ja erityispedagogiseen osaamiseen perustuvaa opetusta, joka tukee oppimista ja esiopetukseen osallistumista. Erityisopettajan antamalla opetuksella tarkoitetaan sellaisen opettajan antamaa opetusta, jolla on erityisopettajan kelpoisuus. Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä kohdennetaan sellaisiin koko ryhmän tasolla havaittuihin tuen tarpeisiin ja vaikeuksiin, joihin voidaan vaikuttaa erityisopettajan samanaikais- tai yhteisopetuksena tarjotulla tuella ja opetuksella. Erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä toteutetaan koko esiopetusryhmän kanssa, mutta se mahdollistaa opetuksen myös pienemmille lapsiryhmille. Ryhmien koko perustuu havaittuun tarpeeseen ja ryhmiä muodostetaan joustavasti.

Erityisopettaja voi antaa myös konsultaatiota, joka kohdentuu ryhmässä toimivalle opettajalle ja muulle henkilöstölle. Konsultaatio on neuvon kysymistä, opetushenkilöstön keskinäistä neuvottelemista ratkaisun löytämiseksi sekä erityisopettajan antamaa neuvontaa opettajalle tai henkilöstöön kuuluvalla henkilöllä lapsia tai opetusta koskevissa asioissa. Erityisopettajan konsultaatio voi liittyä myös esiopetusryhmässä toteutettavaan erityisopettajan antamaan opetukseen, ja konsultaatiolla vahvistetaan tällöin esimerkiksi opettajan ja henkilöstön osaamista tai sovitaan yhteisistä periaatteista samanaikais- ja yhteisopetusta koskien.

Pienryhmät muodostetaan lasten tarpeiden mukaan ja niitä muutetaan tarvittaessa. Erityisopettajaa voidaan konsultoida tuen tarpeesta. Erityisopettaja voi myös osallistua pienryhmien toimintaan tukemalla opetusta ja oppimista. Toimintaa arvioidaan jatkuvasti lukuvuoden aikana. Esiopetuksenjärjestäjä varmistaa, että ryhmässä on tarpeeksi resursseja, jotta tarvittava tuki voidaan toteuttaa.

5.3. Lapsikohtaiset tukitoimet ja niiden järjestäminen

Lapsella on oikeus saada lapsikohtaisia tukitoimia viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat riittämättömiä. Lapsikohtaisia tukitoimia annetaan yksilölliseen tarpeeseen perustuen ja säännöllisesti. Lapsi voi saada useampia lapsikohtaisia tukitoimia tuen tarpeidensa mukaisesti. Lapsikohtaisten tukitoimien yhteydessä lapsella on myös oikeus saada ryhmäkohtaisia tukimuotoja.

Lapsikohtaiset tukitoimet järjestetään tuen tarpeen arvioinnin ja tukea koskevan päätöksen perusteella lapsen etu huomioon ottaen ensisijaisesti lapsen omassa esiopetuksen toimipaikassa. Tukitoimien toteuttaminen kuvataan lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa.

Säännöllinen erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä toteutetaan lapsen esiopetusryhmässä muun opetuksen yhteydessä tai pienryhmässä. Säännöllinen erityisopettajan antama opetus on pitkäkestoista, esimerkiksi lukukauden tai vuoden pituinen jakso.

Esiopetusryhmässä muun opetuksen yhteydessä toteutettaessa lähtökohtana erityisopettajan antaman opetuksen suunnittelemiselle ovat lapsen yksilölliset tarpeet. Kun erityisopettajan opetus annetaan pienryhmässä, tarkoitetaan pienryhmällä sellaista esiopetusryhmää, joka on muodostettu lapsikohtaisen tuen toteuttamiseksi ja erityisopettajan antaman opetuksen mahdollistamiseksi. Pienryhmän koko on paikallisesti määriteltävissä. Erityisopettajan antama opetus lapsikohtaisena tukitoimena voidaan toteuttaa myös yksilöopetuksena, jos se on lapsen tuen tarpeiden kannalta tarkoituksenmukaista.

Erityisopettajan opetus pienryhmässä toteutetaan kokoaikaisesti. Pienryhmä voi olla erityisryhmä tai pienennetty esiopetusryhmä, johon lapsi osallistuu esiopetuksen ajan.

Erityisopettajan antamalla opetuksella tarkoitetaan sellaisen opettajan antamaa opetusta, jolla on erityisopettajan kelpoisuus.

Lapsikohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut ja apuvälineet mahdollistavat lapsen osallistumisen esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaiseen opetukseen.

Tulkitsemispalveluilla tarkoitetaan viittomakielellä tai muilla kommunikaatiomenetelmillä annettavia tulkitsemispalveluita. Oikeus tulkitsemispalveluun on lapsilla, joilla on kuulovamma, kuulonäkövamma tai puhevamma, ja jotka tarvitsevat palvelua esiopetukseen osallistumiseksi. Tulkitsemispalvelut järjestetään lapsen tarpeiden mukaan.

Lapsikohtaiset avustajapalvelut tulevat kyseeseen tilanteessa, jossa muut oppimista ja osallistumista tukevat järjestelyt ja ryhmäkohtainen avustava henkilöstöresurssi eivät tue lapsen yhdenvertaista osallistumista esiopetukseen. Lapsikohtainen avustaja tukee lapsen osallistumista ryhmän toimintaan yhdessä ryhmän muun henkilöstön kanssa. Avustaja voi esiopetustoiminnan aikana auttaa myös muita lapsia, jotta esiopetuksen opettaja voi opettaa lasta hänen yksilölliset tarpeensa huomioiden.

Apuvälineillä tarkoitetaan esiopetukseen osallistumisen edellyttämiä tarpeellisia apuvälineitä, joiden avulla tuetaan lapsen mahdollisuuksia oppia ja toimia esiopetusryhmässä opetukselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Opetukseen osallistumisen edellyttämät apuvälineet järjestetään lapsen tarpeiden mukaan hänen käyttöönsä ryhmä ja henkilökohtaisesti. Apuvälineet ovat osa opetusvälineitä. On tärkeää, että lapsen kanssa työskentelevät voivat perehtyä opetukseen osallistumisen edellyttämien apuvälineiden käyttöön sekä ohjaavat tarvittaessa lasta ja huoltajaa näiden käytössä. Lääkinnälliseen kuntoutukseen tarvittavia apuvälineitä ei järjestetä lapsikohtaisena tukitoimena.

Lapsikohtaisten tukitoimien toteuttamisessa tulee tehdä opettajien ja esiopetusryhmän muun henkilöstön välistä yhteistyötä, ja se voi edellyttää erityisopettajan konsultaatiota. Tukitoimien suunnittelussa voidaan hyödyntää myös muiden asiantuntijoiden kuin esiopetuksen toimipaikan erityisopettajan konsultaatiota. Tästä päätetään opetuksen järjestäjän ohjeiden mukaisesti.

Monialaista yhteistyötä tehdään tarvittaessa lapsikohtaisten tukitoimien suunnittelussa ja toteuttamisessa. Tämä ei kuitenkaan ole edellytys tukitoimien toteuttamiselle.

Esiopetuksen henkilöstön on tehtävä monialaista yhteistyötä erityisesti silloin, kun lapsikohtaiset tukitoimet eivät tue lasta ja hänen kokonaistilannettaan riittävästi tai haastava tilanne olisi riski lapsen fyysiselle tai psyykkiselle terveydelle tai sosiaaliselle hyvinvoinnille. Lapsikohtaiset tukitoimet esiopetuksen henkilöstön toteuttamina kohdentuvat aina oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukemiseen eivätkä korvaa sosiaali- ja terveyspalveluja.

Esikoulun opettaja yhteistyössä erityisopettajan ja moniammatillisen työryhmän kanssa arvioivat lapsen tuen tarpeen. Vanhempia ja lasta kuullaan ennen päätöksen tekemistä kuulemislomakkeella. Lapsikohtaisen tuen päätöksen tekee varhaiskasvatuksen johtaja.

Lapsikohtainen tuki	Vastuuhenkilö
Tuen tarpeen arviointi	Esiopetuksen opettaja
Pedagogisen selvityksen laatiminen	Varhaiskasvatuksen erityisopettaja
Tiedoksianto vanhemmille ja heidän kuulemisensa	Esikoulunopettaja yhteistyössä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa
Lapsikohtaisen tuen päätös	Varhaiskasvatuksen johtaja
Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta	Varhaiskasvatuksen johtaja
Henkilökohtaisen suunnitelman laatiminen	Erityisopettaja yhteistyössä esikoulunopettajan kanssa
Henkilökohtaisen suunnitelman arviointi, vähintään kerran vuodessa	Erityisopettaja ja esikoulunopettaja yhteistyössä huoltajien kanssa
Päätös lisätyistä resursseista erityisen tuen tarpeessa oleville lapsille	Varhaiskasvatuksen johtaja

5.3.1 Lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointi

Tuen antamisen kokonaisuutta tarkasteltaessa arvioidaan aina kunkin lapsen kohdalla, mitkä ratkaisut parhaiten toteuttavat lapsen etua. Lapsen omat mielipiteet on selvitettävä ja otettava huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. Lapsen huoltajille tai muulle lailliselle edustajalle on annettava mahdollisuus osallistua lapsen tukitoimien tarpeen arviointiin.

Lapsikohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa on selvitettävä oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen tarve, toteutetut opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä mahdollisesti toteutetut lapsikohtaiset tukitoimet. Näiden perusteella arvioidaan, mitkä ovat lasta parhaiten tukevat tukitoimet. Arvioinnissa saa käsitellä ainoastaan tukitoimien suunnittelun ja toteuttamisen kannalta tarpeellista tietoa.

Poissaolot tai opetuskielen oppimisen varhainen vaihe eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste lapsikohtaiselle tuen tarpeelle. Käyttäytymisellä reagoivien lasten tukemiseksi käytetään ensisijaisesti ryhmäkohtaisia tukimuotoja. Lasta voidaan tukea myös lapsikohtaisilla tukitoimilla, jos se on lapsen edun mukaista.

Tuen tarpeen arvioinnista vastaa esiopetuksen opettaja. Jos esiopetusryhmässä työskentelee kaksi opettajaa, opettajat tekevät arviointia yhdessä. Erityisopettaja osallistuu tarvittaessa tuen tarpeen arviointiin.

Jos lapsen tuen tarpeen arviointi edellyttää monialaista osaamista, osallistuvat tukitoimien tarpeen arviointiin tarvittaessa lisäksi opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat. Lapsen asioissa moniammatillista ja monialaista yhteistyötä tehdään aina ensisijaisesti perheen sekä oppilas ja opiskelijahuoltolain mukaisten opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten kanssa. Huoltajan suostumuksella lapsen tuen tarpeen arviointiin voidaan pyytää muita asiantuntijoita sosiaali- ja terveyspalveluista. Monialainen yhteistyö tukee lapsikohtaisten tukitoimien tarpeen arvioimista. Monialainen yhteistyö tai lääketieteellisen lausunnon tai tarkan diagnoosin saaminen päätöksen liitteeksi ei ole edellytys tuen suunnittelulle, toteuttamiselle tai tukea koskevan päätöksen tekemiselle.

Jos lapsi on varhaiskasvatuksessa saanut pedagogisia, rakenteellisia tai hoidollisia tuen muotoja tai tukipalveluita, näiden toteutumista ja vaikuttavuutta koskeva tieto huomioidaan arvioitaessa lapsikohtaisten tukitoimien tarvetta esiopetuksessa. Mikäli lapsi on saanut tulkitsemispalveluita tai apuvälineitä varhaiskasvatuksessa, ja tarve jatkuu lapsen siirtyessä esiopetukseen, nämä lapsikohtaiset tukitoimet voidaan aloittaa ilman ryhmäkohtaisten tukimuotojen antamista. Mikäli lapsi on saanut säännöllistä tai kokoaikaista erityisopettajan antamaa opetusta tai lapsikohtaista avustamispalvelua varhaiskasvatuksessa, ja tukipalvelu on vastannut lapsen tarpeita ja on lapsen edun mukainen, voidaan lapsikohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi aloittaa jo ennen esiopetuksen alkamista.

5.3.2. Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

Lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointiin perustuen on laadittava tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelman laatii esiopetuksen opettaja. Jos esiopetusryhmässä työskentelee kaksi opettajaa, opettajat valmistelevat suunnitelman yhdessä. Erityisopettaja osallistuu tarvittaessa tuen toteuttamista koskevan suunnitelman laatimiseen. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä lapsen ja huoltajan tai lapsen muun laillisen edustajan kanssa. Suunnitelma voidaan kuitenkin laatia ilman huoltajan myötävaikutusta, mikäli huoltaja näin valitsee.

Suunnitelmasta on käytävä ilmi

- lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointiin perustuvat tarvittavat lapsikohtaiset tukitoimet
- perustelut siitä, miksi lapsikohtaisia tukitoimia tarvitaan tai ei tarvita
- mahdolliset muut tiedot ja selvitykset, joita tuen tarpeen arvioinnissa on hyödynnetty
- miten lapsikohtaisia tukitoimia toteutetaan
- miten lapsikohtaisten tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan.

Lapsikohtaisten tukitoimien suunnittelussa ja toteuttamisessa huomioidaan oppimista ja esiopetukseen osallistumista tukevat pedagogiset ja rakenteelliset järjestelyt ryhmässä. Tukitoimien toteuttamista suunniteltaessa ja toteutumista arvioitaessa otetaan huomioon lapsen ajatukset ja näkemykset.

Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskevaa suunnitelmaa hyödynnetään tehtäessä tukea koskevaa päätöstä. Tukea koskeva päätös tehdään suunnitelluista tukitoimista.

Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyttä on arvioitava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuoden aikana, lapsen tuen tarpeiden mukaisesti. Tätä useammin se on tarkistettava, jos lapsen tarpeet sitä edellyttävät.

Mikäli lapsi on saanut lapsikohtaisia tukitoimia esiopetuksessa, tuen toteutumista ja vaikuttavuutta koskeva tieto otetaan huomioon lapsen siirtyessä perusopetukseen. Mikäli lapsella on esiopetuksessa ollut käytössä henkilökohtaisia apuvälineitä, hän on saanut lapsikohtaisia tulkitsemis- tai avustajapalveluita tai erityisopettajan opetusta säännöllisesti tai kokoaikaisesti pienryhmässä, tämä tulee huomioida lapsen siirtyessä perusopetukseen. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarve arvioidaan siirtymävaiheessa ja tuen toteuttaminen suunnitellaan yhteistyössä perusopetuksen kanssa. Perusopetuksessa oppilaalle laaditaan tuen toteuttamista koskeva suunnitelma ja tehdään tukea koskeva päätös perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Monialainen yhteistyö ensisijaisesti opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten kanssa lapsikohtaisten tukitoimien tarpeen arvioinnissa voi tukea lapsikohtaisten tukitoimien suunnittelemista. Yhteistyö ei ole kuitenkaan edellytys tukitoimista tehtävän päätöksen tekemiselle. Lausunnosta voi olla apua opetuksen

järjestäjälle päätöksen tekemisessä. Esiopetuksen henkilöstön antama tuki kohdentuu aina oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukemiseen, eikä päätös voi perustua ainoastaan psykologiseen tai lääketieteelliseen arvioon. Opetuksen järjestäminen ja lapsikohtaiset tukitoimet eivät korvaa sellaisia palveluja, joista järjestämisvastuussa on opetuksen järjestäjän sijasta jokin muu taho, kuten hyvinvointialue.

5.3.3. Tukea koskeva päätös

Opetuksen järjestäjän on tehtävä kirjallinen hallintopäätös lapselle annettavista lapsikohtaisista tukitoimista. Päätös tulee tehdä ilman viivytystä, kun tarve lapsikohtaisille tukitoimille on arvioitu ja suunnitelma tukitoimien toteuttamisesta tehty. Hallintopäätösmenettelyssä noudatetaan hallintolakia.

Opetuksen järjestäjän tulee kuulla lasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa ennen hallintopäätöksen tekemistä hallintolain mukaisesti. Kuuleminen voidaan toteuttaa joko kirjallisesti tai suullisesti. Opetuksen järjestäjä voi tehdä myönteisen tai kielteisen päätöksen. Päätös on perusteltava hallintolain mukaisesti. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä tuen tarpeen arviointiin ja suunnitelmaan liittyvät seikat ja mahdolliset muut selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Hallintopäätöstä ei ole tarpeen tehdä, jos huoltajan tai muiden luvussa 5.1 mainittujen henkilöiden aloitteesta huolimatta lapsi ei tuen tarpeen arvioinnin perusteella tarvitse lapsikohtaisia tukitoimia, ja tuen tarpeen arviointiin osallistuneet ovat asiasta yksimielisiä. Kielteinen tukea koskeva hallintopäätös tehdään, jos huoltaja sitä vaatii lapsikohtaisen tuen tarpeen arvioinnista huolimatta. Jos lapsikohtaisille tukitoimille ei ole tuen tarpeen arvioinnin perusteella lainkaan tarvetta, yksityiskohtaista suunnitelmaa lapsikohtaisen tuen toteuttamisesta ei tarvitse tehdä.

Lapsella ja huoltajalla on oikeus saada asiasta hallintolaissa hallintopäätökselle asetetut vaatimukset täyttävä päätös, johon he voivat hakea oikaisua. Hallintopäätös lapsikohtaisista tukitoimista voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Täytäntöönpanolla ennen päätöksen lainvoimaa on keskeinen merkitys oikeusturvan kannalta. Hallintopäätös muutetaan tai kumotaan, mikäli tuen tarve muuttuu.

Hallintopäätöksessä on määrättävä lapsikohtaisista tukitoimista lapsen tuen tarpeen arvioinnin ja sen perusteella laaditun tuen toteuttamista koskevan suunnitelman mukaisesti. Päätöksessä päätetään lapsen tuen tarpeen mukaisesti seuraavista asioista:

- säännöllinen erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
- kokoaikainen erityisopettajan antama opetus pienryhmässä
- tulkitsemispalvelut
- avustajapalvelut
- apuvälineet

Päätös sisältää vain ne perusopetuslain mukaiset lapsikohtaiset tukitoimet, joita lapsikohtaisen tuen toteuttaminen edellyttää. Päätöksessä ei kuvata suunnitelmaa lapsikohtaisten tukitoimien toteuttamisesta.

Jos muu opetuksen järjestäjä kuin kunta ei järjestä lapsikohtaisia tukitoimia, päätöksen silloin tekee opetuksen järjestäjän esityksestä lapsen asuinkunta.

5.4. Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen liittyvä yhteistyö

Esiopetus järjestetään yhteistyössä siten, että jokainen lapsi saa oman kehityksensä ja tarpeidensa mukaista opetusta, kasvatusta sekä tarvitsemaansa tukea. Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki edellyttää toimivia paikallisia yhteistyörakenteita ja yhteisöllisten toimintatapojen kehittämistä.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan (LEOPSiin) merkitään ryhmäkohtainen tuki. Jos lapselle suunnitellaan lapsikohtaista tukea niin huoltajat kutsutaan kuulemistilaisuuteen. Oppilashuoltoryhmän kanssa pidetään säännöllisiä kokouksia. Kuraattorin ja koulupsykologin kanssa tehdään yhteistyötä tarpeen mukaan.

5.4.1. Huoltajan ja lapsen kanssa tehtävä yhteistyö

Huoltajan kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu, kun lapsi tarvitsee tukea oppimiseensa tai esiopetukseen osallistumiseen. Esiopetuksen henkilöstön tulee tuntee säädökset ja määräykset, jotka liittyvät huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön lapsen tukeen liittyvissä asioissa. Kaikille huoltajille kerrotaan oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä, sekä lapsen oikeudesta ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ja tarvittaessa lapsikohtaisiin tukitoimiin.

Lapsi osallistuu yhteistyöhön tarkoituksenmukaisella, ikäänsä ja kehitykseensä sopivalla tavalla. Lasta kuullaan ja hänen mielipiteensä otetaan huomioon.

Esiopetuksen henkilöstön on tärkeää olla yhteydessä huoltajaan, kun lapsella ilmenee oppimiseen ja esiopetukseen osallistumiseen liittyviä tuen tarpeita tai hänen hyvinvointinsa on vaarantumassa. Huoltajalle annetaan riittävästi tietoa esimerkiksi lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Tavoitteena on toimia yhteisymmärryksessä lapsen ja huoltajan kanssa. Huoltajille kerrotaan, että he tai lapsi eivät voi kieltäytyä oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuesta, eikä heidän suostumustaan tarvita tuen tarpeen arviointiin ja tuen suunnitteluun. Lapsi voi tarvita myös yksilökohtaisen opiskeluhuollon tukea. Tämä perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää huoltajan suostumusta (katso Opiskeluhoito luku 6).

5.4.2. Moniammatillinen ja monialainen yhteistyö

Esiopetuksessa tehdään sekä moniammatillista että monialaista yhteistyötä. Moniammatillista yhteistyötä on esiopetuksen eri ammattiryhmien yhteistyö, joka yhdistää eri ammattiryhmien tiedot ja taidot. Moniammatillinen yhteistyö on keskeistä lapselle sopivien oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen sekä ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja lapsikohtaisten tukitoimien suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi.

Monialaisella yhteistyöllä tarkoitetaan eri hallinnonalojen ammattilaisten yhteen kokoavaa ja niiden rajat ylittävää toimintaa ja yhteistyötä. Yhteistyötä tehdään ensisijaisesti opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten (ml. lastenneuvola) kanssa. Muita keskeisiä yhteistyötahoja ovat muut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, kuten terapiapalvelut kasvatus- ja perheneuvonta sekä lastensuojelu. Mikäli lapsella on esimerkiksi terveydentilasta, sosiaalisista olosuhteista tai muusta syystä johtuen elämässä tilanne, joka vaikuttaa hänen oppimiseensa tai esiopetukseen osallistumiseen, esiopetuksen henkilöstö tekee suunnitelmallista monialaista yhteistyötä. Monialaista yhteistyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus. Monialainen yhteistyö toteutetaan ensisijaisesti huoltajan suostumuksella. Yhteistyötä tehtäessä tulee noudattaa salassapitoa ja tiedonsiirtoa koskevia säännöksiä.

Lapsi saattaa tarvita esiopetuksen aikana pitkäaikaissairauden hoitoon, lääkitykseen ja/tai ruokavalioon liittyviä järjestelyjä. Terveydenhuollon asiantuntijoiden kanssa tehdään yhteistyötä esimerkiksi esiopetuksen henkilöstön ohjauksen ja konsultaation osalta.

Esiopetuksen toimipaikassa tehdään tarvittaessa monialaista yhteistyötä liittyen terveydenhuollon järjestämään ja toteuttamaan lääkinnälliseen kuntoutukseen ja apuvälineiden käyttöön. Esiopetuksen henkilöstö ei vastaa lapsen kuntoutuksen toteuttamisesta, mutta tekee tarpeen mukaista yhteistyötä lasta kuntouttavien ammattilaisten kanssa. Yhteistyössä tulee sopia selkeästi vastuut ja periaatteet, miten lapsen kuntoutuksen toteutus yhteensovitetaan esiopetuksen järjestämisen kanssa. Kuntoutuksen järjestelyissä tulee huomioida aina lapsen etu.

5.5. Esiopetuksen poikkeava järjestäminen lapsen tuen tarpeesta tai terveydentilasta johtuvasta syystä

Kristiinankaupungissa Varhaiskasvatuksen johtaja myöntää lapselle pidennetyn oppivelvollisuuden 31.7.2026 asti, ja sen jälkeen varhennetun oppivelvollisuuden. Erityisopettaja yhteistyössä vanhempien kanssa täyttää lomakkeen poikkeavasta koulun aloittamisesta ja rehtori hyväksyy sen.

5.5.1. Pidennetty ja varhennettu oppivelvollisuus

a) Pidennetty oppivelvollisuus (voimassa 31.7.2026 saakka)

Jos perusopetuslaissa tarkoitetulle perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta aikaisemmin. Oppivelvollisuus päättyy, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai kun oppivelvollinen on tätä ennen hyväksytysti suorittanut toisen asteen tutkinnon.

Lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna oikeus saada esiopetusta. Esiopetus voi pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalle lapselle annettavassa esiopetuksessa kestää yhden tai kaksi vuotta. Huoltaja päättää, osallistuuko lapsi oppivelvollisuutta edeltävään esiopetukseen. Esiopetuksen kesto ja perusopetuksen aloittaminen tulee suunnitella lapsen edistymisen, tuen tarpeen ja kokonaistilanteen perusteella.

Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Päätös erityisestä tuesta ja erityisen tuen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) ovat voimassa siihen saakka, kunnes ne on tarkistettu perusopetuslain 4 a luvun mukaiseksi 31.8.2026 mennessä. 1.8.2025 alkaen lapsikohtaisia tukitoimia koskeva järjestäminen ja päätöksenteko tehdään lapsikohtaisen tuen tarpeen arvioinnin, lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskevan suunnitelman ja tukea koskevan päätöksen mukaisesti.

b) Varhennettu oppivelvollisuus (voimassa 1.8.2026 alkaen)

Varhennetun oppivelvollisuuden tavoitteena on vahvistaa lapsen oppimisvalmiuksia niin, että hänellä on mahdollisuus oppia ja kehittyä täyteen potentiaaliinsa. Esiopetuksen alkamista varhennetaan ja oppivelvollisuus alkaa vuotta säädettyä aikaisemmin, jos lapsen arvioidaan tarvitsevan enemmän aikaa esi- ja perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi oppimiskykyyn ja kokonaiskehitykseen vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi. Tällöin lapselle tehdään päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta.

Vamma voi tarkoittaa esimerkiksi näkö tai kuulovammaisuutta, kehitysvammaisuutta, vaikeita kehityshäiriöitä tai laaja-alaisia oppimisen vaikeuksia. Mikäli lapsella on pitkäaikaissairaus, joka vaikuttaa

lapsen kognitiivisiin taitoihin ja toimintakykyyn, voi se olla syy varhennettuun oppivelvollisuuteen. Sellainen pitkäaikaissairaus, joka ei vaikuta lapsen oppimiskykyyn, voidaan huomioida oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä, kuten avustajan työskentelyllä ryhmässä. Tällöin varhennetun oppivelvollisuuden hallintopäätökselle ei ole perusteita. Toimintakyvyn rajoite tarkoittaa päivittäiseen selviytymiseen, osallisuuteen ja hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä, jotka aiheuttavat lapselle osallisuuden esteitä tai laajoja avun ja tuen tarpeita.

Varhennetun oppivelvollisuuden päätöksen saaneen lapsen oppivelvollisuus alkaa sinä vuonna kuin lapsi täyttää 6 vuotta, ja hänellä on oikeus saada esiopetusta sinä vuonna, jona lapsi täyttää viisi vuotta. Tällöin esiopetus voi kestää kaksi vuotta lapsen ollessa 5 ja 6-vuotias. Lapsen tulee osallistua esiopetukseen, joka kuuluu oppivelvollisuuteen.

Varhaiskasvatuksen tai opetuksen järjestäjä päättää varhennetusta oppivelvollisuudesta hallintolain mukaisesti ennen perusopetuksen alkamista. Jos lapsi ei ole varhaiskasvatuksessa tai esiopetuksessa, varhennetusta oppivelvollisuudesta päättää lapsen asuinkunta. Päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta voidaan tehdä myös huoltajan aloitteesta. Päätös tehdään lapsen ollessa varhaiskasvatus tai esiopetusikäinen. Päätöstä ei voi tehdä perusopetuksen alkamisen jälkeen.

Hallintopäätöksen valmistelussa tehdään yhteistyö varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen asiantuntijoiden kesken. Arvioitaessa varhennetun oppivelvollisuuden tarvetta lapselle, tulisi vammaa, sairautta tai toimintakyvyn rajoitetta tarkastella eri näkökulmista, jotta saadaan kokonaiskuva lapsen tuen tarpeista ja oppimisen edellytyksistä. Yhteistyö on tärkeää, jotta lapsen oppimisen polku varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta perusopetukseen muodostaa lapsen edun mukaisen jatkumon.

Varhennettua oppivelvollisuutta koskevaa hallintopäätöstä tehtäessä hyödynnetään lapsesta mahdollisesti annettuja psykologisia tai lääketieteellisiä lausuntoja tai muuta vastaavaa selvitystä. Päätöksenteon kannalta olennaista on, että lausunnosta tai selvityksestä käy ilmi, miksi lapsi hyötyisi varhennetusta oppivelvollisuudesta. Päätöstä tehtäessä voidaan myös hyödyntää terveydenhuollon kanssa yhteisesti aiemmin tai arvioinnin aikana muodostettua näkemystä lapsen tilanteesta. Päätös tehdään aina perustuen lapsen tilanteen kokonaisarviointiin, hänen vahvuuksiinsa ja yksilöllisen tuen tarpeisiinsa. Varhennettua oppivelvollisuutta koskeva hallintopäätös tulee perustella ja mahdollinen lausunto tai muu vastaava selvitys liitetään päätökseen.

Varhennetun oppivelvollisuuden päätöksen saaneen lapsen siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen

Kun lapsella on varhennetun oppivelvollisuuden hallintopäätös ja tuen tarve jatkuu perusopetuksessa, lapsen opetus järjestetään siten, että oppilaalla on oikeus perusopetuksessa aloittaessaan oppilaskohtaisiin tukitoimiin ja tarvittaessa perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiseen. Jos oppilaskohtaisten tukitoimien ja perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen ovat riittämättömiä ja lapsi ei oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi kykene perusopetuksessa opiskelemaan oppiaineita, opetus voidaan järjestää toiminta-alueittain.

Esi- ja perusopetuksen henkilöstö tekee moniammatillista ja monialaista yhteistyötä, kun arvioidaan perusopetukseen siirtyvän varhennetun oppivelvollisuuden päätöksen lapsen opetuksen järjestämistä ja tukitoimia perusopetuksessa. Tällöin hyödynnetään mahdollisia varhennettua oppivelvollisuutta varten annettuja lausuntoja tai muuta lapsen tilanteen arvioimisen tueksi jo aiemmin tehtyä tai arvioinnin yhteydessä tehtävää yhteistyötä terveydenhuollon ammattihenkilöiden kanssa. Arvioitaessa opetuksen järjestämistä perusopetuksessa tulee lapsen vammaa, sairautta tai toimintakyvyn rajoitetta tarkastella eri näkökulmista lapsen kokonaistilanteen ymmärtämiseksi. Perusopetuksen järjestämistä ja oppilaskohtaisia

tukitoimia koskeva arviointi perustuu arvioon oppimäärän tavoitteista suoriutumisen ja opetukseen osallistumisen edellyttämien tukitoimien tarpeesta ja opetuksen järjestämisen tarkoituksenmukaisuudesta. Tietty lääketieteellinen diagnoosi ei automaattisesti tarkoita tiettyjen tukitoimien toteuttamista tai päätöstä perusopetuksen järjestämisestä oppilaalle oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella. Arviointiin perustuvaa tukea koskevaa päätöstä ei tehdä ainoastaan lääketieteelliseen arvioon pohjautuen, koska perusopetuksessa opetushenkilöstön tuki kohdentuu aina oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseen ja tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle oppilaalle opetussuunnitelman tavoitteiden ja perusopetuksen oppimäärän saavuttaminen sekä opetukseen osallistuminen.

Varhennetun oppivelvollisuuden hallintopäätöksen saaneen lapsen perusopetuksen aloitusta myöhennetään vain perustellusta syystä ja tarkoin harkiten (kts. luku 5.5.5). Tällainen syy voi olla esimerkiksi se, että lapsi ei ole sairaudesta johtuen osallistunut lainkaan tai juuri lainkaan esiopetukseen, ja esiopetukseen osallistumisen katsotaan olevan lapsen edun mukaista.

5.5.2. Sairaalaopetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Erikoissairaanhoidossa potilaana olevan lapsen sairaalaopetus

Lapsen vakava sairaus tai vaikea elämäntilanne edellyttää erityistä pohdintaa esiopetuksen järjestämisessä ja tarvittavan tuen suunnittelussa. Erikoissairaanhoidossa potilaana olevan lapsen esiopetus järjestetään ensisijaisesti lapsen omassa esiopetuksen järjestämispaikassa. Sairaalan toimintayksikön sijaintikunta on kuitenkin velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle lapselle opetusta siinä määrin kuin se hänen terveytensä huomioon ottaen on mahdollista.

Hoidosta vastaavan sairaalan toimintayksikön sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle kuin sairaalassa erikoissairaanhoidossa potilaana olevalle lapselle esiopetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua. Sairaalaopetusta tulee järjestää, jos esiopetusta ei muutoin pystytä järjestämään lapsen edun mukaisesti. Myös kunnat, joissa sijaitsee erikoissairaanhoidon muu toimintayksikkö, voivat järjestää sairaalaopetusta erikoissairaanhoidossa olevalle lapselle.

Hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunta ja lapsen opetuksen järjestäjä sekä lapsen kotikuntalain mukainen kotikunta taikka kotikunnattoman lapsen asuinkunta sopivat yhdessä lapsen esiopetuksen järjestämisestä¹³⁵. Esiopetuksen järjestämisestä on kuultava lasta, hänen huoltajaansa tai muuta laillista edustajaa sekä lapsen opetuksen järjestäjää ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisia. Jos lapsen opetuksen järjestäjä on eri kunta kuin lapsen hoidon aikainen kotikunta, myös lapsen kotikuntaa tai asuinkuntaa on kuultava. Jos yhteisymmärrykseen ei päästä, hallintopäätöksen tekee sairaalan sijaintikunta.

Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan on varsinaisen sairaalaopetuksen lisäksi järjestettävä konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua lapsen omassa esiopetuksen järjestämispaikassa. Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu kohdennetaan ensisijaisesti opettajille, sillä konsultaatiolla tarkoitetaan ammattilaisten ja asiantuntijoiden välistä neuvottelua ratkaisun löytämiseksi tai neuvon saamiseksi.

Konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun tehtävänä on tarjota henkilöstölle konsultatiivista tukea lapsen oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi. Palvelua järjestetään sellaisissa tilanteissa, joissa tarvitaan vaativaa monialaista osaamista ennaltaehkäisevien tai korjaavien toimenpiteiden suunnittelemiseksi tai tekemiseksi muiden kuin sairaalassa erikoissairaanhoidossa potilaana

olevien lasten esiopetukseen. Konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua voidaan hyödyntää myös muiden kuin erikoissairaanhoidon potilaana jo olevien lasten opetukseen.

Konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun tarkoituksena on vahvistaa opettajien ja muun henkilöstön osaamista ja vahvistaa varhaista tukea osana esiopetuksen toimintakulttuuria. Lisäksi konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu vahvistaa sairaalaopetuksen ja esiopetuksen henkilöstön moniammatillisen ja monialaisen yhteistyön rakenteita. Oikea-aikaisella palveluiden antamisella lapsen omassa esiopetusryhmässä voidaan ehkäistä ongelmien kasautumista ja tukea esiopetukseen osallistumista.

Opetuksen järjestäjän tulee hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan kanssa moniammatillisessa yhteistyössä sopia konsultatiivisesta sairaalaopetuspalvelusta ja järjestää siirtymisen kannalta välttämätön tuki esiopetuksen järjestämiseksi. Mikäli opetuksen järjestäjä on muu kuin lapsen hoidon aikainen kotikunta tai ilman kotikuntaa olevan lapsen asuinkunta, myös lapsen kotikuntaa tai asuinkuntaa tulee kuulla. Sairaalaopetuksen päättyessä lapsi jatkaa siinä esiopetuksen toimipaikassa, johon hän kuului ennen sairaalaopetuksen järjestämistä.

5.5.3. Muut opetuspalvelut

Lapsi voi saada esiopetuksen aikana myös muita opetuspalveluita, mikäli lapsi tarvitsee niitä esiopetukseen osallistumisen tueksi. Muut opetuspalvelut ovat lapselle maksuttomia palveluja vastaavalla tavalla kuin tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet. Muiden opetuspalveluiden järjestämistavasta päättää opetuksen järjestäjä, ja palvelun järjestämisestä tehdään hallintolain mukainen päätös.

5.5.4. Lapsen esiopetuksen järjestäminen poikkeavasti terveydentilasta johtuvasta syystä

Lapsen esiopetus voidaan järjestää osittain toisin kuin perusopetuslaissa ja asetuksessa säädetään ja määrätään, jos se on perusteltua lapsen terveydentilaan liittyvästä syystä. Esimerkiksi lapsen pitkäaikaissairaus voi estää tai vaikeuttaa lapsen osallistumista esiopetuksessa järjestettävään opetukseen. Esiopetukseen osallistumisajan lyhentäminen tai esiopetuksen poikkeava järjestäminen ei ole mahdollista ilman päätöstä esiopetuksen poikkeavasta järjestämisestä. Hallintopäätös tulee tehdä aina, jos poikkeaminen ei ole tilapäinen tai vähäinen.

Huoltaja tekee opetuksen järjestäjälle hakemuksen esiopetuksen järjestämisestä poikkeavasti. Päätös voidaan tehdä vain lapsen tilanteesta johtuvilla, terveydentilaan liittyvillä syillä. Terveydentilan arvioivat terveydenhuollon ammattilaiset. Hallintopäätöstä varten tarvitaan asiantuntijalausunto esiopetukseen osallistumiseen vaikuttavasta tilanteesta, joka liitetään huoltajan hakemukseen. Koska kysymyksessä on opetuksen järjestäjän päätös, tulee päätöksen tekijän aina arvioida lapsen kokonaistilanne myös pedagogisesti eli miten lapsen oikeus esiopetukseen mahdollistuu. Päätös esiopetuksen poikkeavasta järjestämisestä tehdään aina tapauskohtaisesti yksittäisen lapsen tilanteen perusteella. Päätöksen on oltava lapsen edun mukainen.

Esiopetuksen poikkeavaa järjestämistä koskevassa päätöksessä on yksilöitävä, miten lapsen esiopetus poikkeaa perusopetuslaissa, asetuksessa ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa säädetystä ja/tai määrätystä. Päätöksessä tulee käydä ilmi päätöksen voimassaoloaika. Päätös esiopetuksen poikkeavasta järjestämisestä on voimassa määräajan, enintään lukuvuoden. Jos lapsen saama esiopetuksen määrä alittaa esiopetuksen vähimmäistuntimäärän 700 tuntia tai jos päätös koskee esiopetuksen järjestämispaikkaa, ratkaisun toimivuutta tulee säännöllisesti arvioida. Kaikki päätöksessä päätetyt asiat tulee perustella.

5.5.5. Perusopetuksen aloituksen myöhentäminen

Lapsen perusopetuksen aloittamista voidaan myöhentää vuodella, jos se on lapsen edun mukaista. Huoltaja tekee opetuksen järjestäjälle hakemuksen perusopetuksen aloittamisesta vuotta säädettyä myöhemmin. Hakemukseen tulee liittää psykologinen ja tarvittaessa lääketieteellinen selvitys. Opetuksen järjestäjä tekee myönteisen tai kielteisen hallintopäätöksen. Päätös tulee perustella, ja psykologiset ja mahdolliset lääketieteelliset selvitykset liitetään päätökseen.

Hallintopäätös perusopetuksen aloituksen myöhentämisestä tulee tehdä vain perustellusta syystä ja tarkoin harkiten. Päätöstä ei voi tehdä esimerkiksi siitä syystä, että perusopetuksessa ei olisi mahdollisuutta vastata lapsen oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeeseen. Päätös perusopetuksen aloituksen myöhentämisestä tehdään ennen kuin lapsi aloittaa perusopetuksessa. Kun lapsen perusopetuksen aloitusta on myöhennetty vuodella, lapsella on oikeus osallistua esiopetukseen vielä yhden esiopetusvuoden ajan.

6. Opiskeluhoolto

Katso oppilashuoltosuunnitelma www.krs.fi

7. Liitteet

Varhaiskasvatuksesta esikouluun

Nimi: _____

Syntymäaika: _____

Minun laaja-alaiset osaamiseni:

Lapsi värittää hymiön väittämän edessä, jonka hän kokee sopivan itseensä.

Vihreä = paljon keltainen = melko punainen = vähän

Ajattelu ja oppiminen:

Olen kiinnostunut oppimaan uusia asioita

Osaan keskittyä

Tykkään tutkia ja selvittää

Tykkään liikkumisesta

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Puhun selkeästi (puuttuuko joku äänne, esim. R, S tai joku muu?)

Osaan tulevan koulukieleni

Osaan ilmaista tunteeni ja ajatukseni sanoin

Osaan jotain muuta kieltä kuin ruotsia

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Uskallan maistaa uusia makuja

Huolehdin hygieniastani itse (wc- käynti ja käsienpesu)

Huolehdin itse pukeutumisesta ja riisuutumisesta

Tulen iloiseksi

Tulen surulliseksi

Monilukutaito ja digitaalinen osaaminen

Olen kiinnostunut kirjaimista ja numeroista

Käytän digitaalisia apuvälineitä, esim. tabletteja (kuinka paljon ja mihin?)

Osallistuminen ja vaikuttaminen

Osaan keskustella toisten kanssa

Osaan leikkiä toisten kanssa

Aloitan itse leikkejä ja erilaisia tekemisiä

Osaan seurata sääntöjä esim. peleissä ja leikeissä

Osaan pyytää apua silloin kun tarvitsee

Osaan odottaa vuoroani

Huoltajat toivovat, että esikoulun opettaja on tietoinen (esimerkiksi lapsen kiinnostuksen kohteet, pelot, kaverisuhteet, sairaudet jne.)

Varhaiskasvatuksen henkilökunta haluaa esikoulun tietävän, että

Lapsi on tarvinnut tukea (tiedot lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa ja mahdolliset lausunnot liitetään mukaan)

Paikka ja päivämäärä: _____

Allekirjoitukset

Lapsi _____

Huoltajat _____

Varhaiskasvatuksen henkilökunta

Esikoulusta kouluun

KRISTINESTAD
KRISTIINANKAUPUNKI

Nimi: _____

Syntymäaika: _____

Esikoulunopettaja: _____

Esikouluopettajan ajatukset lapsesta

1 = huonosti 5 = erittäin hyvin

1 2 3 4 5

Voi keskittyä tehtäviinsä ja suorittaa ne loppuun					
Muistaa suulliset ohjeet ja noudattaa niitä					
Hyväksyy ja noudattaa yhteisiä sääntöjä					
Osaa kertoa, kysyä ja pyytää apua					
Jaksaa odottaa vuoroaan					
Selviää uusista tilanteista					
Selviää pettymyksistä					
Osaa tehdä yhteistyötä ja työskennellä ryhmässä					
Tunnistaa kirjaimia					
Osaa numerot 0-12, määrät ja järjestysluvut					
Kommentteja:					
Osoittaa kiinnostusta lukemiseen ja kirjoittamiseen					
Osaa riimitellä, erottaa sanoja ja äänteitä					
Kommentteja:					

Kommentteja:

Huoltajan ajatuksia lapsesta:

Vahvuudet ja osaamiset:

Haluamme, että lapsen opettaja tietää seuraavat asiat (kiinnostuksen kohteet, pelot, kaverisuhteet, allergiat, sairaudet jne.):

KYLLÄ EI

Lapsi on saanut ryhmä- tai oppilaskohtaista tukea esikoulussa

Jos kyllä, mihin liittyen: _____

☐ ☐

Lapsella on oma oppimissuunnitelma (LEOPS), joka siirtyy koulun käyttöön

☐ ☐

Lapsella on yksilöllinen oppimissuunnitelma (HOJKS), joka siirtyy koulun käyttöön

☐ ☐

Huoltajat antavat suostumuksensa siihen, että lapsen tiedot voidaan siirtää varhaiskasvatuksesta kouluun ja että lapsen asioita voidaan käsitellä koulun oppilashuoltoryhmässä (opettaja, kouluterveydenhoitaja, kuraattori ja psykologi)

☐ ☐

Paikka ja päivämäärä _____

Huoltajien allekirjoitukset:

Esikouluopettajan allekirjoitus:

KRISTINESTAD
KRISTIIANKAUPUNKI

TUKEA KOSKEVA KUULEMISLOMAKE

Hallintolaki § 34

Varhaiskasvatuslaki § 15 a–e

Perusopetuslaki, § 17, 25–26

1 TIEDOKSI- ANTO KUULEMISTI- LAISUUDEST A	☐ Annettu tiedoksi Prionin kautta ☐ Toimitettu asianosaiselle paperimuodossa		Kuulemispäivämäärä: pp.kk.vvvv
2 LAPSEN PERUS- TIEDOT	Sukunimi	Etunimi	
	Henkilötunnus	Puhelin	
	Lähiosoite	Postinumero ja postitoimipaikka	
3 HUOLTAJAN TIEDOT	Huoltaja	Puhelin	
	Lähiosoite (jos eri kuin lapsen)	Postinumero ja postitoimipaikka	
	Huoltaja	Puhelin	
	Lähiosoite (jos eri kuin lapsen)	Postinumero ja postitoimipaikka	
4 KUULEMIS- TILAISUUS KOSKEE	Täydentävä varhaiskasvatus ☐ Tukipalvelu (yleinen tuki) ☐ Tehostettu tuki – aloitus/päivitys ☐ Tehostettu tuki – lopetus ☐ Erityinen tuki – aloitus/päivitys ☐ Erityinen tuki – lopetus ☐ Varhaiskasvatus-/esikouluyksikön ohje Esikouluopetus ☐ Ryhmäkohtainen tuki aloitus ☐ Ryhmäkohtainen tuki lopetus ☐ Oppilaskohtainen tuki aloitus ☐ Oppilaskohtainen tuki lopetus		

5 TUKI- JÄRJESTELYT JA HAETTAVAT TUKIMUODOT	☐ Esikoulu tai ☐ täydentävä varhaiskasvatus 15 b § ☐ Yleinen tuki, tukipalvelut ☐ Tehostettu tuki ☐ Erityinen tuki ☐ Ryhmäkohtainen tuki (Hallintopäätöstä EI tarvita) ☐ Oppilaskohtainen tuki 15 c § Tukipalvelut: ☐ Varhaiskasvatuksen erityisopettajan antama konsultaatio ja opetus ☐ Tulkitsemis- ja/tai avustamispalvelut ☐ Apuvälineet (lapsen viestinnän, näön, kuulon tai muun fyysisen tarpeen helpottamiseksi) ☐ Muu: ☐ Pedagogiset tukitoimet: ☐ Pienryhmätyöskentely ☐ Vuorovaikutus- ja viestintämenetelmät (merkit, kuvat ja tekniset ratkaisut) ☐ Oppimisympäristöön liittyvät ratkaisut ☐ Ratkaisut, jotka liittyvät varhaiskasvatuksen rakenteeseen ja päivärytmiin ☐ Tarvittavat erityispedagogiset menetelmät ☐ Menettelytavat, joiden avulla lapsi saadaan osaksi ryhmän toimintaa (inkluisio) ☐ Muu: ☐ Rakenteelliset tukitoimet: ☐ Pien- tai erityisryhmä ☐ Lapsiryhmän pienentäminen ☐ Ryhmäavustaja ☐ Henkilökohtainen avustaja ☐ Muu: ☐ Hoidolliset tukitoimet:
6 LIITTEET	☐ Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ☐ Lapsen esiopetuksen ja täydentävän varhaiskasvatuksen suunnitelma ☐ Lääkesuunnitelma ☐ Asiantuntijalausunto, mikä ☐ Muu lausunto, mikä?

7 HUOLTAJEN JA LAPSEN KUULEMISEN ON JÄRJESTÄNYT	Nimi, virkasuhde ja puhelinnumero	Kuulemisen päivämäärä (pp.kk.vvvv)
	Lapsen kuuleminen ☐ Lasta on kuultu huoltajien kuulemisen yhteydessä ☐ Lasta on kuultu huoltajien toimesta ☐ Lasta on kuultu varhaiskasvatuksen osaston henkilöstön toimesta	
	Huoltajien mielipide: Lapsen mielipide:	
8 HUOLTAJAN ALLEKIRJOITUS	Lapsen tuentarpeesta ja järjestelyistä, jotka koskevat varhaiskasvatuksen/täydentävän varhaiskasvatuksen järjestämistä, on keskusteltu kanssani ja olen saanut esittää näkemykseni asiasta.	
	Huoltajan allekirjoitus ja nimenselvennys	Päivämäärä
	Huoltajan allekirjoitus ja nimenselvennys	Päivämäärä
9 KUULEMISEN SUORITTA- NEEN HENKILÖN ALLEKIR- JOITUS	Allekirjoitus ja nimenselvennys	Päivämäärä
10 PÄÄTÖKSEN- TEKIJÄ VASTAAN- OTTANUT KUULEMISEN	Allekirjoitus ja nimenselvennys	Päivämäärä